

LAVO Pohjalainen Anna(OM)

22.05.2013

Eduskunta
Suuri valiokunta

Viite

Asia

Komission tiedonanto oikeusalan tulostaulusta

U/E-tunnus:

EUTORI-numero: EU/2013/0843

Ohessa lähetetään perustuslain 97§:n mukaisesti selvitys komission 27.3.2013 julkaisemasta tiedonannosta, joka koskee oikeusalan tulostaulua (*EU justice score board*). Tällä hetkellä ei ole tietoa siitä, että tiedonantoa käsiteltäisiin neuvoston rakenteissa.

Ylijohtaja

Kari Kiesiläinen

Hallitusneuvos

Anne Hallavainio

LIITTEET Perusmuistio OM2013-00112 ja asiakirjat COM(2013) 160 lopullinen ja COM(2013) 160
slutlig

Asiasanat	oikeus- ja sisäasiat, siviilioikeus, tuomioistuimet, oikeuslaitos
Hoitaa	OM, SM, UM
Tiedoksi	ALR, EUE, OKM, STM, TEM, TH, VM, VNK, YM

LAVO Aittoniemi Eeva(OM)

22.05.2013

Asia

EU/Oikeuden tulostaulu /EU justice score board

Kokous

Liitteet

Viite

EUTORI/Eurodoc nro: EU/2013/0843

U-tunnus / E-tunnus:

Käsittelyn tarkoitus ja käsittelyvaihe:

Komissio on 27.3.2013 antanut tiedonannon oikeusalan tulostaulusta. Tällä hetkellä ei ole tietoa siitä, että tiedonantoa käsiteltäisiin neuvoston rakenteissa.

Asiakirjat:

COM(2013) 160 final. Tulostauluun liittyy lähes 800-sivuinen raporttiaineisto:
http://ec.europa.eu/justice/effective-justice/files/cepej_study_justice_scoreboard_en.pdf

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely:

Kyseessä ei ole unionin säädös eikä sillä ole oikeusperustaa. EU:lla ei ole toimivaltaa kansallista oikeuslaitosta koskevissa asioissa.

Käsittelijät:

Oikeusministeriö, hallitusneuvos Anne Hallavainio (laatija), 02951 50458
Oikeusministeriö, kehittämisspäälikkö Ann-Mari Pitkäranta, 02951 50546
Oikeusministeriö, neuvotteleva virkamies Eeva Aittoniemi, 02951 50170

Suomen kanta:

Oikeusjärjestelmiä ja tuomioistuinten toimintaa tarkastellaan vakiintuneesti erityisesti perus- ja ihmisoikeudellisten vaatimusten, niiden edellyttämän oikeusturvan toteutumisen sekä oikeusvarmuuden kautta. EU:lla ei ole toimivaltaa kansallista oikeuslaitosta koskevissa asioissa.

Komissio katsoo, että oikeusalan tulostaulu on yksi niistä välineistä, joilla voidaan vahvistaa EU:n yhteisten arvojen kuten oikeusvaltioperiaatteen kunnioittamista. Myös Suomi pitää tarpeellisena ja on ollut aktiivinen, että EU:ssa kehitetään ja vahvistetaan keinoja varmistaa unionin yhteisten arvojen kunnioittaminen sekä perusoikeuksien ja oikeusvaltioperiaatteen toteutuminen jäsenvaltioissa.

Komission julkaisemassa tulostaulussa oikeusjärjestelmien tehokkuutta tarkastellaan talouspolitiikan näkökulmasta ja siinä vertaillaan seikkoja, joiden katsotaan edistävän suotuisan liiketoiminta- ja investointi-ilmaston luomista. Tulostaulu ei tarkastele esimerkiksi rikosasioiden käsittelyä. Tulostaulu ei siis ole kaiken kattava eikä se ole jäsenvaltioita sitova.

Suomi pitää oikeusalan tulostaulua välineenä, joka tarpeellisella tavalla kiinnittää huomioita jäsenvaltioiden oikeusjärjestelmien toimivuuden merkitykseen EU:ssa ja joka voi tukea vertaisoppimista ja parhaiden käytäntöjen vaihtoa. EU:n oikeudellinen yhteistyö perustuu vastavuoroisen tunnustamisen periaatteeseen, jonka mukaan yhdessä jäsenvaltiossa tehdyt oikeudelliset päätökset tunnustetaan ja pannaan täytäntöön sellaisenaan muissa jäsenvaltioissa. Oikeusjärjestelmien toimivuuteen liittyvät kysymykset ovat viime vuosina olleet vahvasti esillä myös EU:n laajentumisneuvotteluissa.

Ongelmallista olisi se, jos talouspolitiikan koordinaatioon liittyvää toimivaltaa sovellettaisiin sen ulkopuolella laajemmin oikeusjärjestelmien arviointiin ja kehittämiseen. Talouspolitiikan koordinaation puitteissa annettavat maakohtaiset suositukset perustuvat aina talouspolitiikan suuntaviivoihin ja jonkin maan tilannetta ja suoritusta arvioitaessa siitä annetaan kokonaisarvio.

Pääasiallinen sisältö:

Oikeusalan tulostaulun tarkoitus on tarjota objektiivisia, luotettavia ja vertailukelpoisia tietoja jäsenvaltioiden oikeusjärjestelmien toiminnasta. Vertailumekanismin tarkoituksena on tukea EU:ta sekä jäsenvaltioita tehokkaamman ja laadukkaamman oikeudenkäytön tavoitteen saavuttamisessa. Komission käyttämät tiedot on kerännyt ja analysoinut oikeuslaitoksen toimivuutta tarkasteleva Euroopan neuvoston pysyvä komitea (CEPEJ). Tiedot ovat pääosin vuodelta 2010. Vuoden 2013 tulostaulussa käytetyt indikaattorit ovat oikeudenkäynnin kesto, selvitysasete ja vireillä olevien asioiden määrä.

Tiedonannon taustalla on komission havainto siitä, että talouden sopeutusohjelmia toteuttavista jäsenvaltioista saadut kokemukset osoittavat, että jos oikeusjärjestelmän toiminnassa on puutteita, negatiivisen kasvun kierre nopeutuu ja kansalaisten ja yritysten luottamus oikeuslaitokseen heikkenee. Oikeuslaitosten uudistuksista tuli vuonna 2011 sopeutusohjelmien keskeisiä rakenteellisia osia. Oikeusjärjestelmien laadun, riippumattomuuden ja tehokkuuden parantaminen on osana hallinnon kehittämistä esillä myös EU:n talouspoliittisen EU-ohjausjakson puitteissa. Vuonna 2012 kuusi EU:n jäsenvaltiota saivat asiaa koskevia maakohtaisia suosituksia. Komission tarkoituksena on ottaa oikeusalan tulostaulun seikat huomioon myös laatiessaan vuoden 2013 EU-ohjausjakson maakohtaisia analyyskejä.

Komissio viittaa tiedonannon johdanto-osiossa myös tehokkaisuuteen oikeussuojakeinoihin perusoikeutena (perusoikeuskirjan 47 artikla) sekä tehokkaiden oikeusjärjestelmien merkitykseen vastavuoroiseen tunnustamiseen perustuvassa oikeudellisessa yhteistyössä.

Komissio tarkastelee tiedonannossa tärkeimpinä havaintoina jäsenvaltioiden välisiä eroja oikeudenkäyntien kestossa, niiden seurannassa ja arvioinnissa, tieto- ja viestintätekniisissä järjestelmissä, vaihtoehtoisissa riidanratkaisumenettelyissä, tuomareiden koulutuksessa, resursseissa ja riippumattomuuden kokemisessa.

Oikeudenkäyntien keston lyhentämisellä arvioidaan voitavan parantaa liiketoimintaympäristöä ja houkutella investointeja. Suomessa riita-asioiden ja hallinto-oikeudessa ratkaistavien asioiden käsittelyajat ovat tulostaulun mukaan pääosin EU:n keskitasoa. Aika, joka kuluu maksukyvyttömyysasian ratkaisemiseen, on yksi EU:n lyhimmistä. Selvitysaste, jolla tulostaulussa tarkoitetaan tuomioistuinten ratkaisemien asioiden määrää, on keskitasoa tai sitä parempi. Vireillä olevien muiden kuin rikosoikeudellisten asioiden määrä on keskitasoa pienempi, siviili- ja kauppaoikeudellisten riita-asioiden osalta tarkastelun pienin. Vireillä olevien hallinto-oikeudellisten asioiden määrä on Suomessa EU:n keskitasoa.

Seurannalla ja arvioinnilla katsotaan voitavan lyhentää oikeudenkäyntien kestoja ja parantaa oikeudenkäytön laatua. Mahdollisuudet seurata ja arvioida tuomioistuinten toimintaa ovat tulostaulun mukaan Suomessa keskimääräistä tasoa.

Tieto- ja viestintätekniisten järjestelmien katsotaan voivan lyhentää oikeudenkäyntien kestoja ja helpottaa oikeussuojan saatavuutta. Oikeusasioiden rekisteröintiin ja hallintaan käytettävät tieto- ja viestintätekniset järjestelmät ovat Suomessa EU:n keskitasoa. Vähäisten ja riitauttamattomien vaateiden sähköinen käsittely on alue, jossa Suomi sijoittuu keskimääräistä paremmin.

Vaihtoehtoisten riidanratkaisumenetelmien, kuten esimerkiksi sovittelun avulla voidaan vähentää tuomioistuinten työmäärää. Tulostaulussa todetaan, että lähes kaikissa jäsenvaltioissa on käytettävissä vaihtoehtoisia riidanratkaisumenettelyjä, mutta näyttöä niiden käyttämisestä kauppaoikeudellisissa riita-asioissa ei useinkaan ole saatavilla. Johtopäätöksenä katsotaan, että jäsenvaltioiden olisi parannettava sovittelun ja muiden vaihtoehtoisten riidanratkaisumenettelyjen käyttömahdollisuuksia ja laatua.

Tuomareiden koulutuksen edistämisen arvioidaan parantavan oikeuslaitoksen tehokkuutta. Suomi on Kyproksen ja Maltan ohella yksi kolmesta EU – maasta, jossa ei ole lainkaan tuomareiden pakollista koulutusta.

Hyvin organisoituun oikeusjärjestelmään investoimisen arvioidaan voivan edistää merkittävästi kestävästä talouskasvusta. Suomessa tuomioistuinten toimintamäärärahat euroina asukasta kohden ja tuomareiden määrä 100 000 asukasta kohden sijoittuvat EU:n keskitasolle. Asianajajien määrä 100.000 asukasta kohden on alhainen.

Oikeuslaitoksen koettua riippumattomuutta tarkastellaan tekijänä, joka varmistaa yritysten toimintaympäristöön kuuluvan oikeusjärjestelmän ennakoitavuuden, varmuuden, oikeudenmukaisuuden ja vakauden. Sitä on mitattu tärkeimmille talouden aloille suunnatuin kyselytutkimuksin. Suomen oikeuslaitoksen koettu riippumattomuus on EU:n huippua.

Komissio aikoo kehittää tiedonkeruuta ja pitkällä aikavälillä aloittaa entistä laajemman keskustelun oikeuslaitoksen roolista EU:ssa. Komissio on myös ehdottanut oikeusjärjestelmien uudistusten rahoittamista EU:n aluekehitysrahastosta ja sosiaalirahastosta.

Kansallinen käsittely:

Oikeudellisten kysymysten jaosto, kirjallinen menettely 8.5.2013-14.5.2013

Eduskuntakäsittely: -

Käsittely Euroopan parlamentissa: -

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema:

Tiedonannolla ei ole suoria vaikutuksia kansalliseen lainsäädäntöön.

Oikeusalan tulostaulu koskee Ahvenanmaan itsehallintolain 27 §:n 23 kohdassa tarkoitettua lainkäyttöä, joka on valtakunnan lainsäädäntövaltaan kuuluva asia.

Taloudelliset vaikutukset:

Tulostaululla ei ole suoria taloudellisia vaikutuksia.

Muut mahdolliset asiaan vaikuttavat tekijät:

Tiedonannossa käsiteltävillä asioilla on yhtymäkohtia Suomessa käytävään ajankohtaiseen keskusteluun oikeudenhoidon kehittämisestä ja erityisesti oikeusministeriön asettaman neuvottelukunnan laatimaan oikeudenhoidon uudistamisohjelmaan vuosille 2013 – 2025.

Asiasanat	oikeus- ja sisäasiat, siviilioikeus, tuomioistuimet, oikeuslaitos
Hoitaa	OM, SM, UM
Tiedoksi	ALR, EUE, OKM, STM, TEM, TH, VM, VNK, YM

Bryssel 27.3.2013
COM(2013) 160 draft

**KOMISSION TIEDONANTO EUROOPAN PARLAMENTILLE, NEUVOSTOLLE,
EUROOPAN KESKUSPANKILLE, EUROOPAN TALOUS- JA
SOSIAALIKOMITEALLE SEKÄ ALUEIDEN KOMITEALLE**

EU:n oikeusalan tulostaulu

Tehokkaan oikeudenkäytön ja talouskasvun edistämisen väline

JOHDANTO

EU:n nykyinen talous- ja rahoituskriisi on käynnistänyt perusteellisia muutoksia. Sen vaikutus on nähtävissä kansallisten talouksien rakenneuudistuksena, jolla pyritään luomaan perusta kasvulle ja kilpailukyvyille.

Kansalliset oikeusjärjestelmät voivat tämän rakenneuudistuksen yhteydessä edistää merkittävästi luottamuksen palauttamista ja kasvu-uralle palaamista. Toimiva ja riippumaton oikeusjärjestelmä edistää luottamusta ja vakautta. Ennakoitavissa olevat, oikea-aikaiset ja täytäntöönpanokelpoiset oikeuden päätökset ovat suotuisan liiketoimintaympäristön tärkeitä osia. Ne pitävät yllä luottamus pohjaa yritysten perustamiseen, sopimusten täytäntöönpanoon, yksityisten velkojen selvittämiseen tai omistusoikeuksien ja muiden oikeuksien suojaamiseen liittyvissä asioissa.

Talouden sopeutusohjelmia toteuttavista jäsenvaltioista¹ saadut kokemukset osoittavat, että jos oikeusjärjestelmän toiminnassa on puutteita, negatiivisen kasvun kierre nopeutuu ja kansalaisten ja yritysten luottamus oikeuslaitokseen heikkenee. Sen vuoksi kansallisten oikeuslaitosten uudistuksista tuli vuonna 2011 edellä mainittujen ohjelmien keskeisiä rakenteellisia osia.

Oikeusjärjestelmien laadun, riippumattomuuden ja tehokkuuden parantaminen on myös yksi EU:n talouspolitiikkojen uuden vuosittaisen koordinoitijakson eli EU-ohjausjakson ensisijaisista tavoitteista². Vuonna 2012 kuudessa jäsenvaltiossa³ havaittiin etenkin oikeudenkäynnin kestoon ja oikeuslaitoksen rakenteeseen liittyviä puutteita.

Kansallisten oikeusjärjestelmien tehokkuudella on ratkaiseva merkitys EU:lle

Oikeus käyttää tehokasta oikeusjärjestelmää on Euroopan demokratioiden perustan muodostava keskeinen oikeus, joka on vahvistettu jäsenvaltioiden yhteisessä valtiosääntöperinteessä. Se on ratkaisevan tärkeä koko EU:n lainsäädännön ja erityisesti kasvua edistävän EU:n talouslainsäädännön tehokkuuden kannalta. Kansallisilla tuomioistuimilla on tärkeä rooli esimerkiksi EU:n kilpailulainsäädännön⁴ ja muun sisämarkkinoiden kannalta olennaisen EU:n lainsäädännön⁵ täytäntöönpanossa etenkin sähköisen viestinnän⁶, teollis- ja tekijänoikeuksien⁷ ja julkisten hankintojen⁸ alalla sekä ympäristö-⁹ ja kuluttajansuoja-alalla¹⁰.

¹ Irlanti, Kreikka, Latvia ja Portugali.

² Komission tiedonanto vuotuisesta kasvuselvityksestä 2013, COM(2012) 750 final.

³ Bulgaria, Italia, Latvia, Puola, Slovakia ja Slovenia.

⁴ Esim. neuvoston asetus (EY) N:o 1/2003, annettu 16 päivänä joulukuuta 2002, perustamissopimuksen 81 ja 82 artiklassa vahvistettujen kilpailusääntöjen täytäntöönpanosta (EYVL L 1, 4.1.2003, s. 1–25).

⁵ Esim. direktiivi 2000/31/EY, sähköisestä kaupankäynnistä (EYVL L 178, 17.7.2000, s. 1–16).

⁶ Esim. puitedirektiivi 2002/21/EY, sähköisistä viestintäverkoista ja -palveluista (EYVL L 108, 24.4.2002, s. 33–50).

⁷ Esim. direktiivi 2004/48/EY, teollis- ja tekijänoikeuksien noudattamisen varmistamisesta (EUVL L 157, 30.4.2004, s. 45–86).

Soveltaessaan EU:n lainsäädäntöä kansallinen tuomioistuin toimii ”unionin tuomioistuimena”, ja sen on tarjottava tehokas oikeussuoja jokaiselle, jonka unionin oikeudessa taattuja oikeuksia on loukattu, niin kansalaisille kuin yrityksille. Tämän tehokkaita oikeussuojakeinoja koskevan oikeuden tärkeä merkitys on vahvistettu Euroopan unionin perusoikeuskirjassa (47 artikla).

Tehokkaita oikeusjärjestelmiä tarvitaan myös, kun on vahvistettava keskinäistä luottamusta, jota vastavuoroiseen tunnustamiseen ja yhteistyöhön perustuvien EU:n välineiden kehittäminen ja täytäntöönpano edellyttävät. Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT-sopimus) 67 artiklan 1 kohdan mukaisesti unioni muodostaa oikeuden alueen, jolla kunnioitetaan jäsenvaltioiden erilaisia oikeusjärjestelmiä ja -perinteitä. Odotusten mukaan kansalaiset, yritykset, tuomarit ja viranomaiset luottavat toisen jäsenvaltion oikeuslaitoksen tekemiin päätöksiin sekä kunnioittavat niitä ja tunnustavat ne tai panevat ne täytäntöön.

Kansallisissa oikeusjärjestelmissä esiintyvät puutteet eivät näin ollen ole vain asianomaisen jäsenvaltion ongelma vaan voivat vaikuttaa sisämarkkinoiden ja yleisesti ottaen koko EU:n toimintaan.

Järjestelmällisen määrittelyn tarve

Euroopan komissio korosti laatimassaan vuotuisessa kasvuselvityksessä 2013¹¹, että on tärkeää parantaa kansallisten oikeusjärjestelmien laatua, riippumattomuutta ja tehokkuutta. Ennen kuin tässä yhteydessä annetaan maakohtaiset suositukset, on laadittava järjestelmällinen yleiskatsaus kaikkien jäsenvaltioiden oikeusjärjestelmien toimintaan. Siinä on otettava kaikilta osin huomioon erilaiset kansalliset oikeusperinteet. Tarvitaan objektiivista, luotettavaa ja vertailukelpoista tietoa tukemaan uuteen kasvuun tähtäävää oikeuslaitosten uudistamista.

1. MIKÄ ON EU:N OIKEUSALAN TULOSTAULU?

EU:n oikeusalan tulostaulun, jäljempänä ’tulostaulu’, avulla on määrä tarjota objektiivisia, luotettavia ja vertailukelpoisia tietoja kaikkien jäsenvaltioiden oikeusjärjestelmien toiminnasta ja tukea EU:ta ja jäsenvaltioita tehokkaamman oikeudenkäytön tavoitteen saavuttamisessa. ”Tehokkaan oikeusjärjestelmän” tärkeimmät osatekijät ovat laatu, riippumattomuus ja toimivuus. Tarjoamalla näitä osatekijöitä koskevia tietoja kustakin jäsenvaltiosta edistetään mahdollisten puutteiden havaitsemista ja hyvien esimerkkien yksilöimistä sekä tuetaan oikeusalan politiikan kehittämistä sekä kansallisella että EU:n tasolla.

Tulostaulun tärkeimmät **ominaisuudet** ovat seuraavat:

⁸ Esim. direktiivi 2007/66/EY, julkisia hankintoja koskeviin sopimuksiin liittyvien muutoksenhakumenettelyjen tehokkuuden parantamisesta (EUVL L 335, 20.12.2007, s. 31–46).

⁹ Kansallisten tuomioistuinten roolia korostetaan komission tiedonannossa Euroopan yhteisön ympäristölainsäädännön täytäntöönpanosta, KOM(2008) 773 lopullinen.

¹⁰ Esim. direktiivi 2011/83/EU, kuluttajan oikeuksista (EUVL L 304, 22.11.2011, s. 64–88).

¹¹ COM(2012) 750 final.

- se on *vertailuun* käytettävä väline, joka kattaa kaikki jäsenvaltiot¹². Tehokkaan oikeusjärjestelmän keskeisiä tunnusmerkkejä ovat riippumattomuus, asioiden käsittely kohtuullisessa ajassa ja kohtuullisin kustannuksin sekä oikeussuojan helppo saatavuus riippumatta kansallisen oikeusjärjestelmän mallista tai taustalla olevasta oikeusperinteestä. Vaikka tulostaulussa vertaillaan tiettyjä indikaattoreita, sen avulla ei ole tarkoitus laatia kaiken kattavaa ja kertakaikkista paremmuusjärjestystä eikä suosia jotain tietyn tyyppistä oikeusjärjestelmää;
- sen avulla pyritään esittämään kansallisten oikeusjärjestelmien toiminnan *suuntauksia* eri aikoina. Vuonna 2013 tulostaulussa esitetään tietoja ensimmäisen kerran. Siitä eivät välttämättä käy ilmi eräissä jäsenvaltioissa käynnissä olevien uudistusten vaikutukset¹³. Koska tulostauluja aiotaan laatia säännöllisin väliajoin, kyseiset vaikutukset saattavat näkyä tulevaisuuden tulostauluissa;
- se on *ei-sitova* väline, jota käytetään jäsenvaltioiden kanssa käytävässä avoimessa vuoropuhelussa, jolla pyritään tukemaan jäsenvaltioita ja EU:n toimielimiä oikeusalan politiikan kehittämisessä. Sen avulla voidaan selvittää, mitkä asiat vaativat erityistä huomiota. Indikaattoreiden avulla esille tulleiden toiminnan heikkouksien syyt on tutkittava perusteellisesti ja tarvittaessa on toteutettava asianmukaisia uudistuksia ottaen huomioon, että menettelyissä ja lainsäädännössä olevat jäsenvaltioiden väliset erot saattavat heikentää tietojen vertailukelpoisuutta;
- se on *kehittyvä* väline, ja sen kattamia aloja sekä siinä käytettäviä indikaattoreita ja menetelmiä laajennetaan vähitellen tehokkaan oikeusjärjestelmän keskeisten parametrien yksilöimiseksi. Tulostaulu voisi jäsenvaltioiden kanssa käytävässä vuoropuhelussa vähitellen kattaa myös muita oikeusjärjestelmien aloja ja ”oikeusketjun” osia, joita yksityishenkilöiden tai yritysten on käytävä läpi tehokkaan oikeussuojan saadakseen (esim. alkaen oikeuslaitoksen puoleen kääntymisestä aina loppuvaiheeseen eli oikeuden päätöksen täytäntöönpanoon asti).

Koska kansallisilla oikeusjärjestelmillä on keskeinen merkitys talouden kannalta, vuoden 2013 tulostaulun **soveltamisala** kattaa ennen kaikkea ne oikeusjärjestelmän parametrit, jotka edistävät suotuisan liiketoiminta- ja investointi-ilmaston luomista. Tulostaulun avulla tutkitaan *muihin kuin rikosasioihin* ja erityisesti siviili- ja kauppaoikeudellisiin riita-asioihin liittyviä toimivuusindikaattoreita, joilla on merkitystä kauppaoikeudellisten riita-asioden ja hallinnollisten asioiden ratkaisemisen kannalta. Hallinto-oikeudella on tärkeä rooli liiketoimintaympäristössä esimerkiksi, kun on kyse toimilupien myöntämisestä tai verotusta koskevista erimielisyyksistä viranomaisten kanssa tai erimielisyyksistä kansallisten sääntelyviranomaisten kanssa.

Euroopan komissio pyysi oikeuslaitoksen toimivuutta tarkastelevaa Euroopan neuvoston pysyvää komiteaa (CEPEJ) keräämään tietoja ja analysoimaan ne tulostaulun laatimista

¹² Jos jonkin jäsenvaltion tietoja ei ole saatavilla, siitä mainitaan kaaviossa kyseisen jäsenvaltion kohdalla.
¹³ Monet jäsenvaltiot toteuttavat parhaillaan toimenpiteitä oikeusjärjestelmiensä toiminnan parantamiseksi. Kahdessatoista jäsenvaltiossa näitä uudistuksia kehitetään EU:n aloitteiden ja välineiden (talouden sopeutusohjelmien, EU-ohjausjakson yhteydessä annettavien maakohtaisten suositusten sekä yhteistyö- ja seurantamekanismin) puitteissa.

varten¹⁴. Euroopan komissio on käyttänyt näistä tiedoista keskeisimmät ja tärkeimmät tulostaulun laatimiseen. Tulostaulussa käytetään myös muista lähteistä, kuten Maailmanpankilta, Maailman talousfoorumilta ja World Justice Project -järjestöltä, saatuja tietoja.

2. VUODEN 2013 OIKEUSALAN TULOSTAULUN INDIKAATTORIT

Vuoden 2013 tulostaulussa esitettävät tärkeimmät havainnot perustuvat ensisijaisesti oikeudenkäyntien toimivuutta koskeviin indikaattoreihin, joita ovat oikeudenkäynnin kesto, selvitysaste ja vireillä olevien asioiden määrä¹⁵.

- **Oikeudenkäynnin kestolla** tarkoitetaan asian tuomioistuinkäsittelyyn kuluvaan aikaan (päivinä) eli aikaan, jonka tuomioistuin käyttää päätöksen tekemiseen ensimmäisessä oikeusasteessa. Käsittelyaikaa koskeva indikaattori on saatu jakamalla vuoden lopussa ratkaisematta olevien asioiden määrä ratkaistujen asioiden määrällä ja kertomalla saatu osamäärä 365 päivällä.
- **Selvitysaste** saadaan jakamalla ratkaistujen asioiden määrä uusien asioiden määrällä. Sen avulla arvioidaan, suoriutuuko tuomioistuin uusien asioiden käsittelystä. Jos selvitysaste on alhainen ja oikeudenkäyntien kesto pitkä, järjestelmä ruuhkautuu.
- **Vireillä olevien asioiden määrällä** tarkoitetaan tietyn ajanjakson (esim. vuoden) alussa käsittelemättä olevien niiden asioiden määrää. Vireillä olevien asioiden määrä vaikuttaa käsittelyaikaan. Jotta oikeudenkäyntien kesto voidaan lyhentää, on siis pyrittävä vähentämään vireillä olevien asioiden määrää.

Tulostaulussa tarkastellaan lisäksi indikaattoreita, jotka koskevat tiettyjä oikeudenkäyntien lyhenemiseen ja oikeudenkäytön laadun parantamiseen myötävaikuttavia tekijöitä: tuomioistuinten toiminnan seuranta ja arviointia, tuomioistuinten tieto- ja viestintätekniisiä järjestelmiä (TVT-järjestelmiä), vaihtoehtoisia riidanratkaisumenettelyjä ja tuomareiden koulutusta. Vaikka oikeudenkäyntien kestoon vaikuttavat monet muutkin tärkeät tekijät ja varsinkin menettelyjen erityispiirteet ja vaativuus, kyseiset indikaattorit antavat hyvän kuvan siitä, miten jäsenvaltiot tiedostavat edellä mainittujen seikkojen ja niihin liittyvien toimenpiteiden merkityksen.

- Tuomioistuimen toiminnan **seuranta** ja **arviointi**: oikeudenkäyntien laadun ja toimivuuden parantamiseksi tuomioistuimen toimintaa olisi seurattava kattavan ja julkisen tiedonkeräysjärjestelmän avulla ja arvioitava säännöllisesti. Indikaattorit kuvaavat tuomioistuimen toiminnan säännölliseen seurantaan käytettävissä olevia järjestelmiä ja arviointijärjestelmiä.

Seurantaan käytettävissä järjestelmissä julkaistaan vuotuiset toimintakertomukset ja määritetään uusien oikeusasioiden, tehtyjen päätösten ja lykättyjen asioiden määrä sekä oikeudenkäyntien kesto.

¹⁴ Oikeusjärjestelmien toimintaa ja talouden toimintaa EU:n jäsenvaltioissa koskeva CEPEJ:n Euroopan komissiolle tekemä tutkimus on kokonaisuudessaan saatavilla oikeusasioiden pääosaston verkkosivustolla osoitteessa http://ec.europa.eu/justice/index_en.htm.

¹⁵ Ne ovat CEPEJ:n määrittelemät perusindikaattorit. Niiden määritelmät ja keskinäiset suhteet on esitetty osoitteessa http://www.coe.int/t/dghl/cooperation/cepej/evaluation/default_en.asp.

Tuomioistuimen toiminnan *arviointiin* käytettävä indikaattori edellyttää

- toimivuuden indikaattoreiden (esim. uusien, käsiteltyjen ja vireillä olevien oikeusasioiden määrät, asioiden ruuhkautuminen, tuomareiden ja tuomioistuimen henkilöstön toiminnan tehokkuus, täytäntöönpano, kustannukset) määrittelyä,
 - toiminnan tehokkuuden ja tulosten säännöllistä arviointia,
 - laatuvaatimusten (esim. laadunvarmistuksen toimintaperiaatteiden, henkilöstöpolitiikan, oikeudenkäyntien vertailuarvojen ja resurssien käytön) määrittelyä,
 - lautupolitiikasta vastaavaa ja siihen erityiskoulutettua tuomioistuimen henkilöstöä.
- ***Tuomioistuinten TVT-järjestelmät:*** tieto- ja viestintätekniikan käytöstä on tullut tehokkaan oikeudenkäytön ehdoton edellytys. Indikaattoreilla ilmaistaan, onko *oikeusasioiden rekisteröintiin ja hallinnointiin* sekä *tuomioistuinten ja niiden toimintaympäristön väliseen viestintään ja tietojenvaihtoon* käytettävissä *TVT-järjestelmiä* (esim. sähköiset verkkolomakkeet, tuomioistuimen verkkosivusto, oikeusasioiden verkkoseuranta, sähköiset rekisterit, vähäisten vaateiden ja riidattomien velkojen perinnän sähköinen käsittely, vaateiden toimittaminen sähköisesti ja videoneuvottelujen käyttö).
- ***Vaihtoehtoiset riidanratkaisumenettelyt*** (*alternative dispute resolution, ADR*) siviili- ja kauppaoikeudellisille riita-asioille: ADR:n eri muodot voivat täydentää perinteisiä oikeudenkäyntejä. Tällä indikaattorilla ilmaistaan, onko vaihtoehtoisia riidanratkaisumenettelyjä käytettävissä.
- ***Tuomareiden koulutus:*** tuomareiden koulutus, johon kuuluu sekä peruskoulutus että koko työuran kattava jatkokoulutus, vaikuttaa ratkaisevasti oikeuden päätösten laatuun ja tehokkuuteen. Koulutuksessa voidaan keskittyä paitsi erikoistumiseen, myös ammattitaidon parantamiseen. Tämä indikaattori tarjoaa tietoa tuomareiden pakollisesta koulutuksesta.
- ***Resurssit:*** tuomioistuinten toimintamäärärahat sekä tuomareiden ja asianajajien määrä tarjoavat tietoa oikeusjärjestelmissä käytetyistä resursseista.

Tulostaulussa esitetään myös oikeusjärjestelmän koettua **riippumattomuutta** kuvaaviin indikaattoreihin perustuvia havaintoja. Koettu riippumattomuus on tärkeä investointipäätösten kannalta. Maailman talousfoorumi esittää vuotuisessa kilpailukykyä koskevassa raportissaan (*Global Competitiveness Report*) ”koetun riippumattomuuden indeksin”. Se on tärkeä talouskasvun kannalta, koska se perustuu kyselytutkimukseen, jossa vastaajana on tärkeimpiä talouden aloja (maatalous, valmistusteollisuus, muu kuin valmistusteollisuus ja palvelut) edustava otos yrityksistä kaikissa maissa¹⁶. World Justice Project -järjestö (WJP) kehitti

¹⁶

Maailman talousfoorumin indikaattori perustuu vastauksiin, jotka annettiin kyselytutkimuksen yhteydessä kysymykseen: ”Kuinka riippumaton maasi oikeuslaitos on hallituksen jäsenten, kansalaisten ja yritysten vaikutusvallasta?” Kyselyyn vastasi maasta riippuen vuosien 2010 ja 2011 aikana tärkeimpiä talouden aloja (maatalous, valmistusteollisuus, muu kuin valmistusteollisuus ja palvelut) edustava otos kaikkien maiden yrityksistä. Kyselyn toteuttamiseen käytettiin monia eri menetelmiä, muun muassa yritysjohtajien käyntihaastatteluja, puhelinhaastatteluja ja kyselykirjeitä sekä

vuosien 2012–2013 *Rule of Law Indexiä* koskevan raportin yhteydessä siviilioikeuden koettua riippumattomuutta koskevan indikaattorin¹⁷, joka perustuu tavallisille kansalaisille suunnattuun ja asiantuntijoille tehtyyn kyselyyn annettuihin vastauksiin. On myös huomattava, että Euroopan unionin tuomioistuin¹⁸ ja Euroopan ihmisoikeustuomioistuin¹⁹ ovat oikeuslaitoksen riippumattomuutta tarkastellessaan korostaneet, että vaikutelma riippumattomuudesta on tärkeä. Näiden tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan oikeuslaitoksen riippumattomuus edellyttää sellaisten yksityiskohtaisten sääntöjen olemassaoloa, joiden perusteella yksityisten perustellut epäilyt siltä osin, onko kyseinen elin täysin ulkopuolisen vaikutusvallan ulottumattomissa, ja siltä osin, onko se täysin puolueeton vastakkain oleviin intresseihin nähden, voidaan sivuuttaa.

3. VUODEN 2013 OIKEUSALAN TULOSTAULUN TÄRKEIMMÄT HAVAINNOT

3.1. Merkittäviä eroja oikeudenkäyntien kestossa

Oikeuden viivästyminen tarkoittaa, että oikeus ei toteudu (*justice delayed is justice denied*). Oikea-aikaiset päätökset ovat tärkeitä yrityksille ja sijoittajille. Yritykset ottavat investointipäätöksissään huomioon riskin joutua osalliseksi kauppaoikeudellisiin, työoikeudellisiin tai vero-oikeudellisiin riita-asioihin tai maksukyvyttömyysmenettelyihin. Maan oikeusjärjestelmän toimivuus riita-asioiden käsittelyssä on siis erittäin tärkeä tekijä. Esimerkiksi tavara- tai palveluhankintasopimuksen täyttäminen oikeusteitse tulee sitä kalliimmaksi, mitä kauemmin riita-asian oikeuskäsittely kestää. Tietyn ajan kuluttua se on kokonaan hyödytöntä, koska todennäköisyys saada rahoja takaisin maksusuorituksina ja sopimussakkoina heikkenee ajan myötä.

Kaikkien kaavioiden tiedot ovat vuodelta 2010, jollei nimenomaisesti mainita toisin. Kaavion oikeassa reunassa ovat jäsenvaltiot, joiden tiedot puuttuvat. Kuvaa 4 lukuun ottamatta kaikki kaaviot koskevat oikeudenkäyntejä ensimmäisessä oikeusasteessa. Oikeusjärjestelmän laadun ja toimivuuden olisi käytävä ilmi jo ensimmäisessä oikeusasteessa, koska ensimmäinen oikeusaste on pakollinen vaihe kaikille, jotka vievät asiansa oikeuteen.

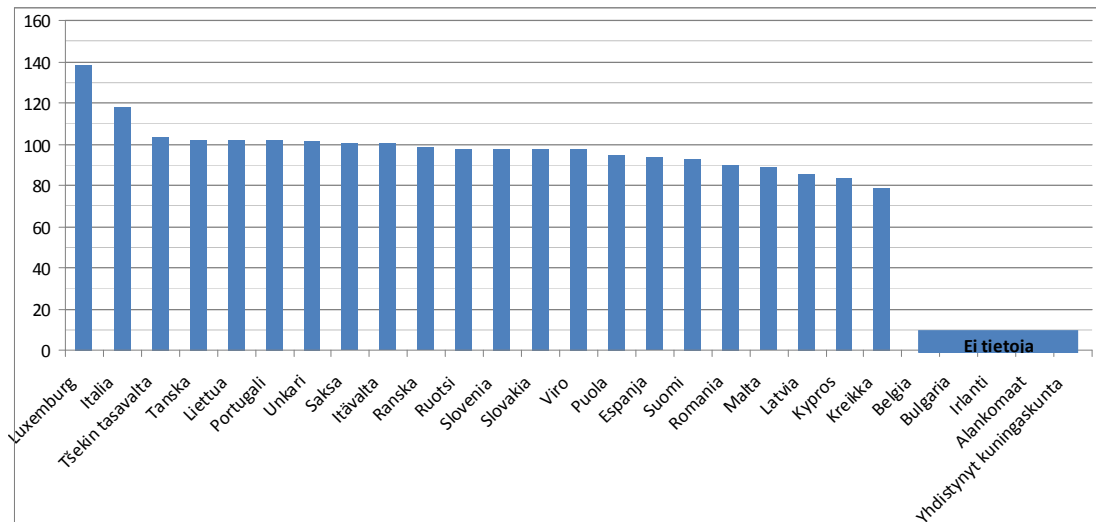
17 vaihtoehtona tarjottua verkkokyselyä. Tutkimus on saatavilla osoitteessa: <http://reports.weforum.org/global-competitiveness-report-2012-2013/>.

WJP:n siviilioikeuden alaindikaattorilla ilmaistaan käsityksiä siitä, vaikuttaako valtiovalta siviilioikeuteen asiattomalla tavalla. Se perustuu vastauksiin, jotka saatiin 1) johtavien paikallisten tutkimuslaitosten tavallisille kansalaisille tekemästä kyselytutkimuksesta, jossa käytettiin kunkin maan kolmen suurimman kaupungin 1 000 asukkaan edustavaa otosta (tiedot kerättiin maasta riippuen vuonna 2009, 2011 tai 2012); ja 2) asiantuntijavastaajille suunnatuista kyselylomakkeista, joissa oli suljettuja kysymyksiä ja joihin vastasivat maassa toimivat siviilioikeuteen erikoistuneet oikeusalan toimijat ja tutkijat (tiedot kerättiin vuonna 2012). Tiedot ovat saatavilla indikaattorin 7.4 kohdalla osoitteessa: http://worldjusticeproject.org/sites/default/files/WJP_Index_Report_2012.pdf.

18 Esim. asia C-506/04, Wilson, tuomio 19.9.2006, Kok., s. I-8613.

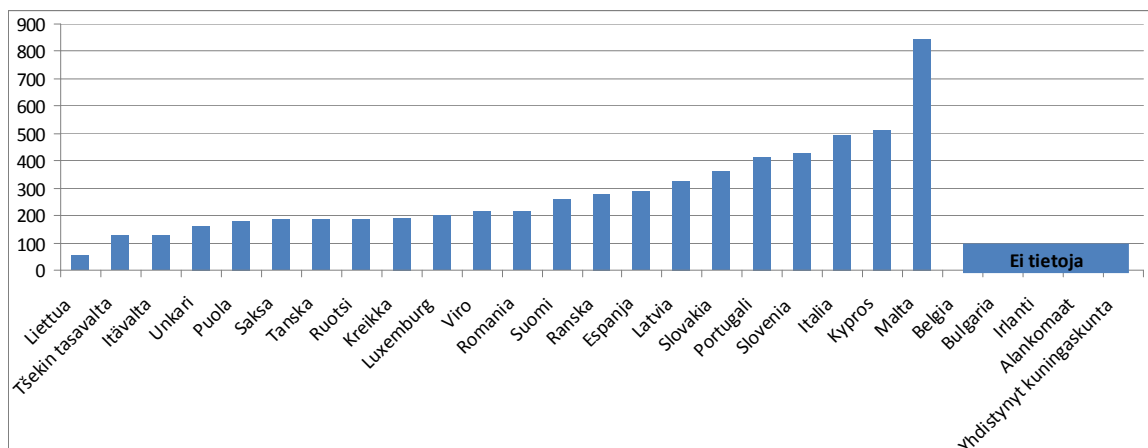
19 Esim. asia 48843/99, Cooper v. Yhdistynyt kuningaskunta, Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen (suuri jaosto) tuomio 16.12.2003, Recueil des arrêts et décisions, 2003-XII; asiat 7819/77 ja 7878/77 Campbell ja Fell v. Yhdistynyt kuningaskunta, Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomio 28.6.1984, A-sarja, nro 80.

Kuva 1: Muiden kuin rikosasioiden* ratkaisemiseen kulunut aika (päivinä) (lähde: CEPEJ:n tutkimus²⁰)

* Muut kuin rikosasiat käsittävät muun muassa siviili- ja kauppaoikeudellisia asioita, täytäntöönpanoasioita, kiinteistörekisteriasioita, kaupparekisteriasioita ja hallinto-oikeudellisia asioita.

Kuva 2: Siviili- ja kauppaoikeudellisten riita-asioiden* ratkaisemiseen kulunut aika (päivinä) (lähde: CEPEJ:n tutkimus)

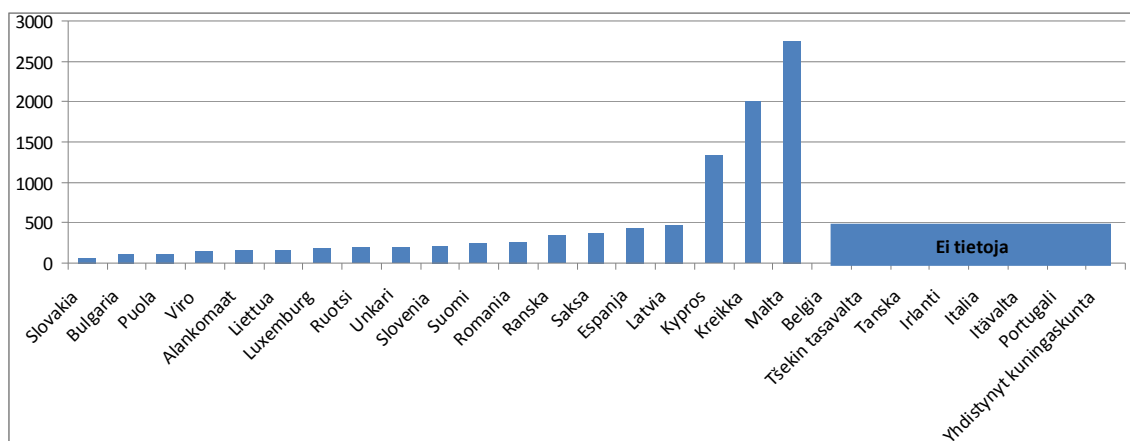

Siviilioikeudellisissa (ja kauppaoikeudellisissa) riita-asioissa käsitellään esimerkiksi asianosaisten välisiä sopimuksia koskevia erimielisyyksiä tai maksukyvyyttömyysmenettelyjä. Riidattomissa siviilioikeudellisissa (ja kauppaoikeudellisissa) asioissa on sen sijaan kyse riitauttamattomista menettelyistä, esimerkiksi riitauttamattomista maksumääräyksistä.

²⁰

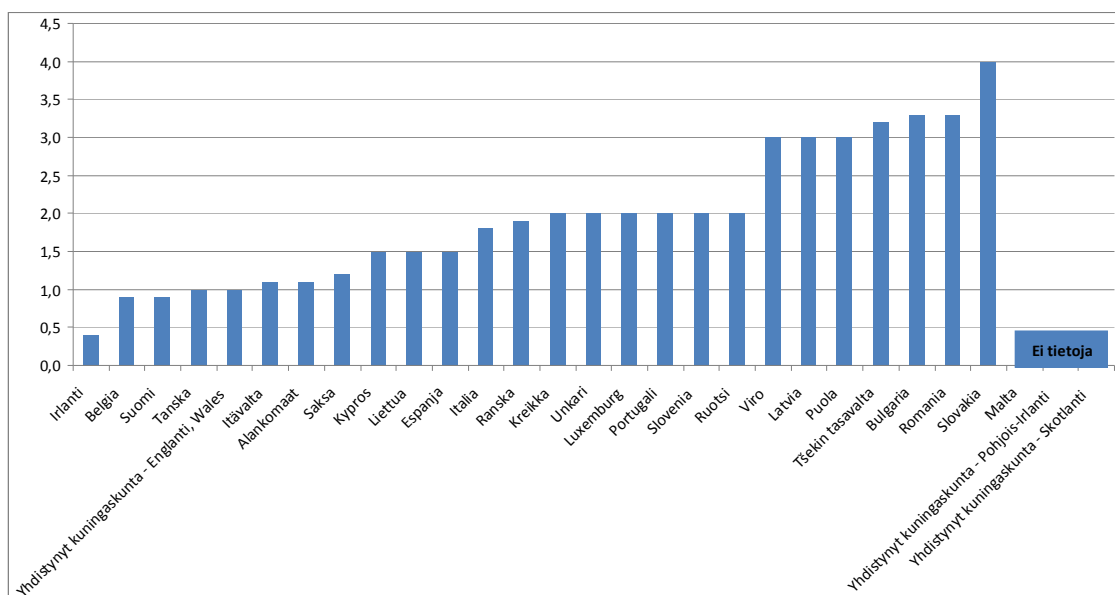
Oikeusjärjestelmien toimintaa ja talouden toimintaa EU:n jäsenvaltioissa koskeva CEPEJ:n Euroopan komissiolle vuonna 2012 tekemä tutkimus. http://ec.europa.eu/justice/index_en.htm.

Kuva 3: Hallinto-oikeudellisten asioiden* ratkaisemiseen kulunut aika (päivinä) (lähde: CEPEJ:n tutkimus)

* Hallinto-oikeudelliset asiat ovat kansalaisten ja paikallisten, alueellisten tai kansallisten viranomaisten välisiä riita-asioita. Eräissä jäsenvaltioissa niitä käsittelevät erityiset hallintotuomioistuimet, muissa taas siviilituomioistuimet.

Kuva 4: Maksukyvyyttömyysasian* ratkaisemiseen kulunut aika (vuosina) (lähde: CEPEJ:n tutkimus/ Maailmanpankki: Doing Business -vertailu)

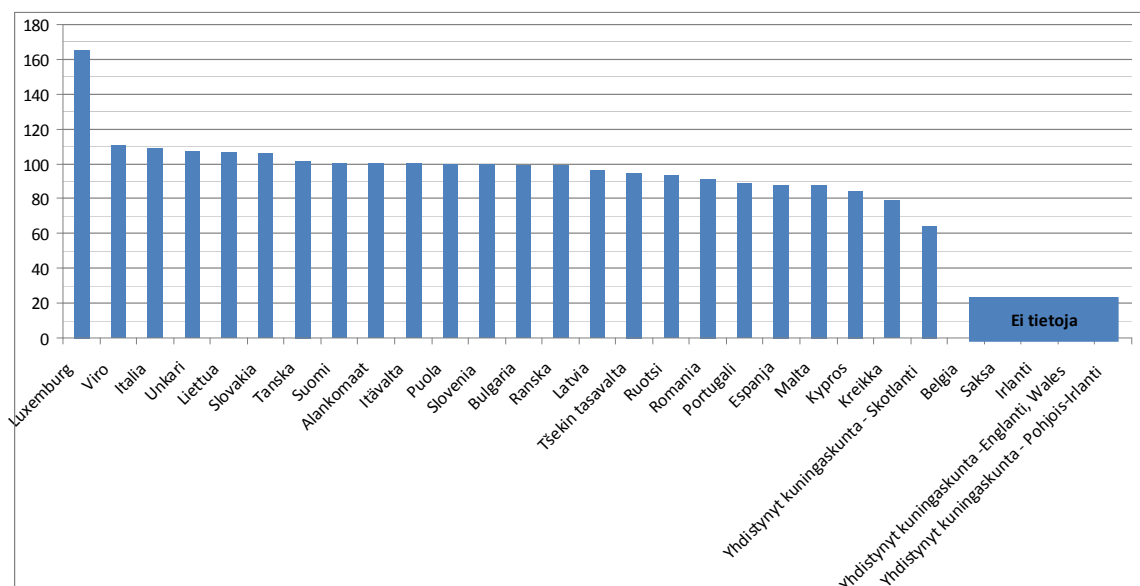

* Aika, joka velkojalta kuluu saatavan perintään. Kyse on ajasta, joka alkaa yrityksen maksulaiminlyönnistä ja päättyy, kun koko velkasumma tai osa siitä maksetaan pankkiin. Asianosaisten mahdollinen viivytystaktiikka, kuten viivyttämiseen tähtäävät valitukset tai määräajan pidentämistä koskevat pyynnöt, on otettu huomioon. Tiedot on kerätty paikallisten maksukyvyyttömyysmenettelyjen selvittäjien kyselytutkimukseen antamista vastauksista. Ne on varmennettu tutkimalla lainsäädäntöä sekä konkurssijärjestelmiä koskevia julkisia tietoja.

- Edellä olevista kuvista käy ilmi merkittäviä eroja oikeudenkäyntien kestossa: vähintään kolmanneksessa jäsenvaltioissa oikeudenkäynnit kestävät ainakin kaksi kertaa kauemmin kuin jäsenvaltioiden enemmistössä²¹.

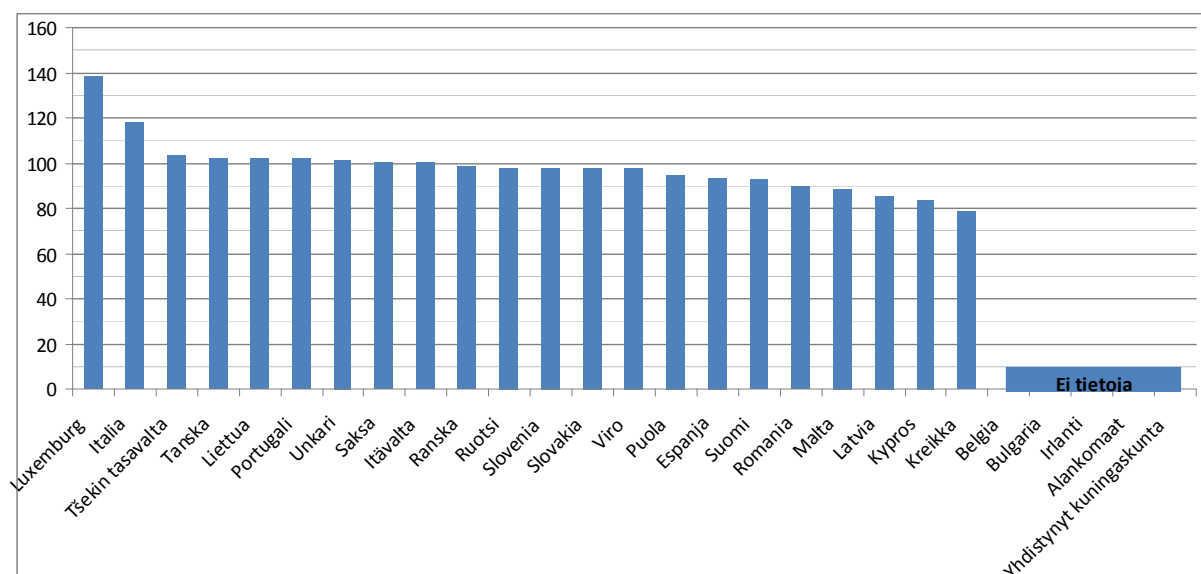
Tuomioistuimien ratkaisemien asioiden määrällä eli ”selvitysasteella” sekä ratkaisemattomien (vireillä olevien) asioiden määrällä on yhteys oikeudenkäyntien kestoon. Noin 100 prosentin tai sitä suurempi selvitysaste tarkoittaa, että oikeusjärjestelmä pystyy ratkaisemaan ainakin käsiteltäväksi tulevia vastaavan määrän asioita. Alle 100 prosentin selvitysaste tarkoittaa, että tuomioistuimet ratkaisevat vähemmän asioita kuin niiden käsiteltäväksi tulee, jolloin ratkaisemattomat asiat lisäävät vuoden lopussa tuomioistuimen työmäärää vireillä olevina asioina. Tällaisen tilanteen jatkuminen vuosikausia voi olla merkinä siitä, että kyse on järjestelmään liittyvästä ongelmasta. Tällöin asiat ruuhkautuvat, tuomioistuinten työmäärä lisääntyy edelleen ja oikeudenkäynnit pitkittyvät entisestään.

Kuva 5: Muiden kuin rikosasioiden selvitysaste (prosentteina – yli 100 prosentin arvot tarkoittavat, että selvitettyjä tapauksia on enemmän kuin käsiteltäväksi tulleita ja alle 100 prosentin arvot tarkoittavat, että käsiteltäväksi tulleita asioita on enemmän kuin selvitettyjä) (lähde: CEPEJ-tutkimus)

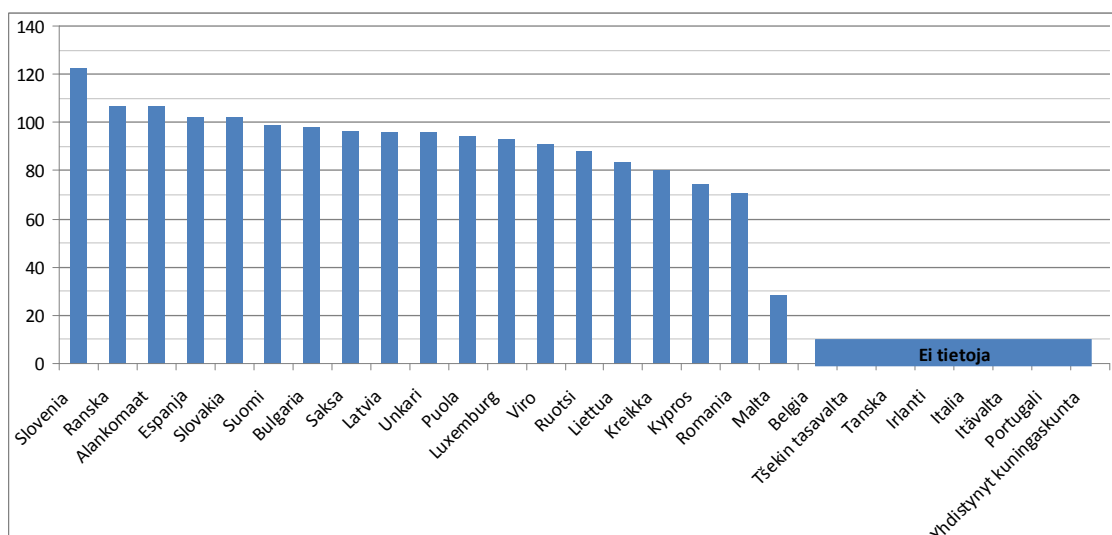

²¹ Kun tarkastellaan kuvia 1, 2 ja 3 yhdessä.

Kuva 6: Siviili- ja kauppaoikeudellisten riita-asioiden selvitysaste (prosentteina) (lähde: CEPEJ:n tutkimus)

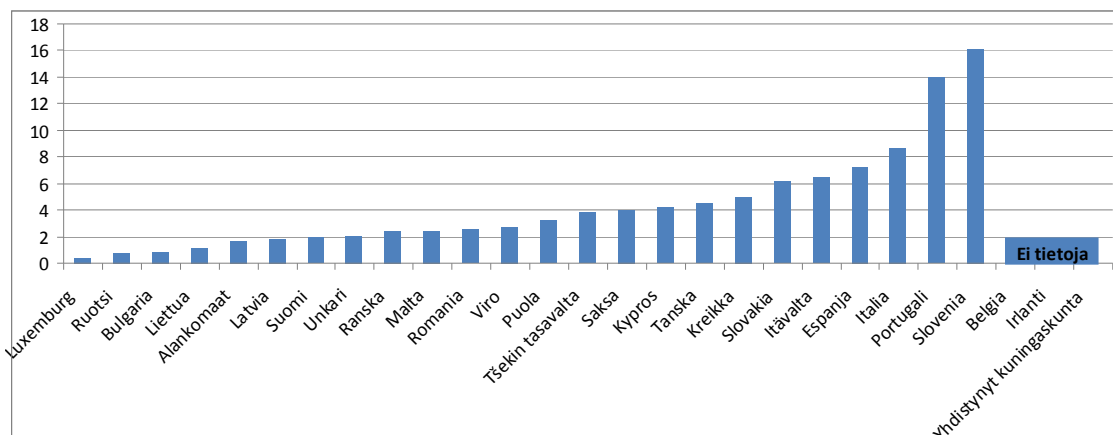
Kuva 7: Hallinto-oikeudellisten asioiden selvitysaste (prosentteina) (lähde: CEPEJ:n tutkimus)

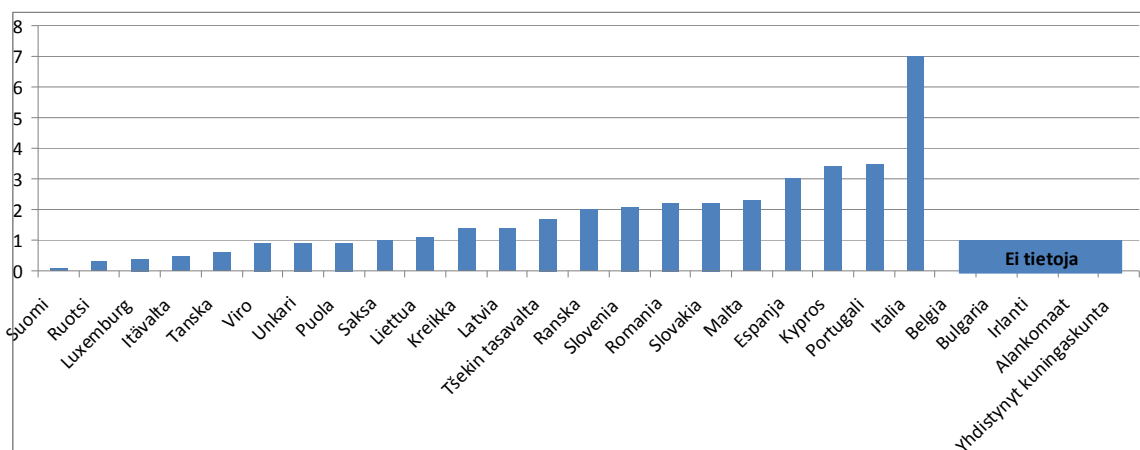
- **Edellä olevat kuvat osoittavat, että osalla jäsenvaltioista saattaa olla puutteelliset valmiudet selvittää tietyntyyppisiä oikeusasioita.**

Jäljempänä olevissa kuvissa 8–10 esitetään *vireillä olevien asioiden lukumäärä* viitevuoden alussa (1. tammikuuta 2010). Vireillä olevien asioiden lukumäärä kuvaa tuomioistuinten toiminnan tehokkuutta edellisenä vuonna. Tämän vuoksi alhainen asioiden selvitysaste vuoden 2010 aikana (joka käy ilmi edellä olevista kuvista 5–7) ei vielä näy vireillä olevien asioiden lukumäärässä jäljempänä olevissa kuvissa 8–10. Vireillä olevien asioiden lukumäärän kasvu vuoden lopussa ilmoitetaan tulevien tarkastelujen yhteydessä.

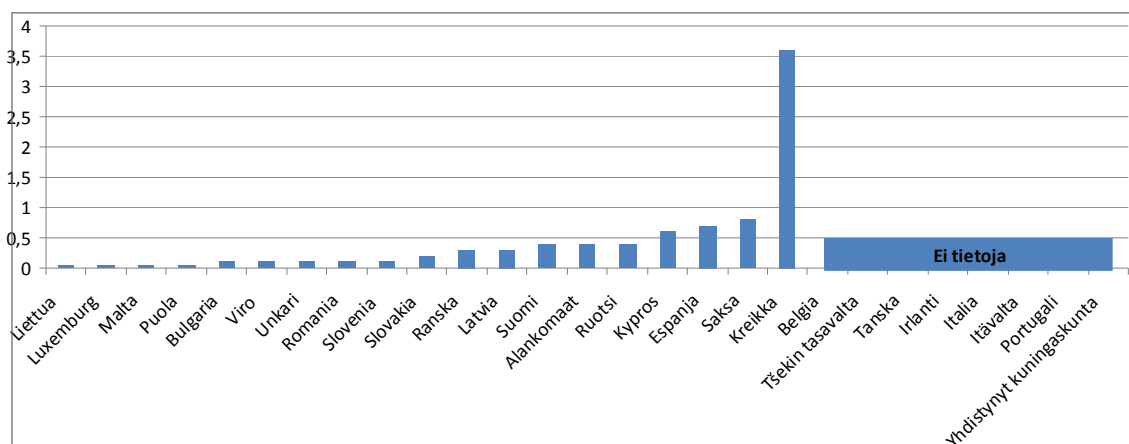
Kuva 8: Vireillä olevien muiden kuin rikosasioiden määrä (100 asukasta kohti) (lähde: CEPEJ:n tutkimus)

Kuva 9: Vireillä olevien siviili- ja kauppaoikeudellisten riita-asioiden määrä (100 asukasta kohti) (lähde: CEPEJ:n tutkimus)

Kuva 10: Vireillä olevien hallinto-oikeudellisten asioiden määrä (100 asukasta kohti) (lähde: CEPEJ:n tutkimus)

- **Edellä olevista kuvista käy ilmi, että monissa jäsenvaltioissa on erityisen paljon vireillä olevia asioita.**

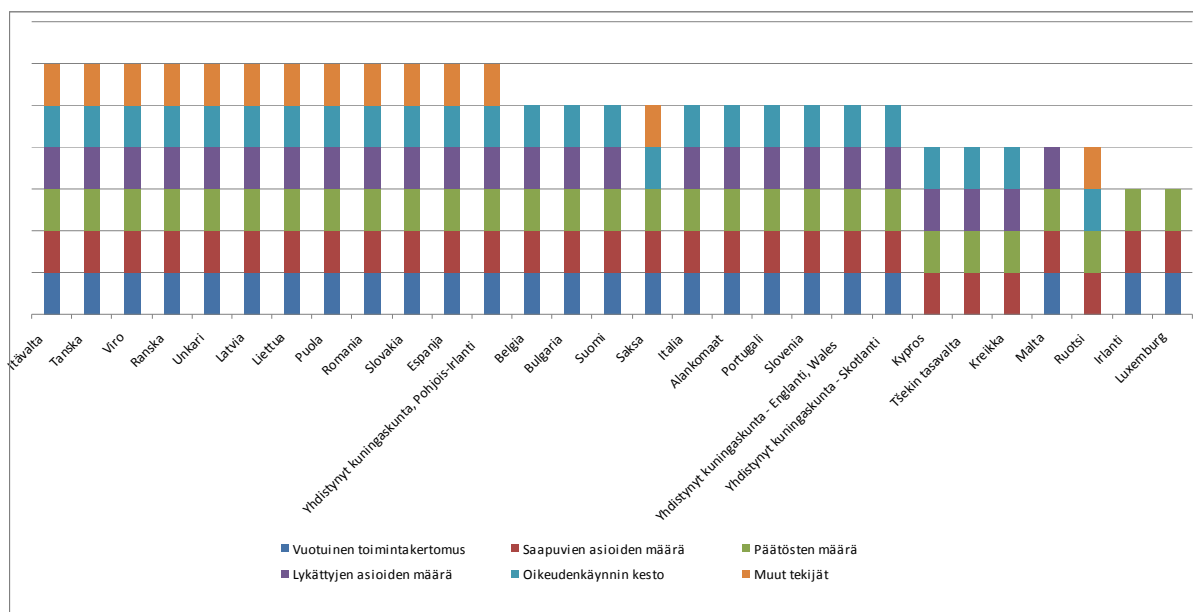
Voidaan siis todeta, että

- **Tietyissä jäsenvaltioissa yhdistyy epäsuotuisia tekijöitä: pitkäkestoiset ensimmäisen oikeusasteen oikeudenkäynnit sekä huono selvitysaste ja/tai suuri määrä vireillä olevia asioita. Tällaiset tilanteet ansaitsevat erityistä huomiota ja ne on tutkittava perusteellisesti, koska niissä voi olla kyse järjestelmään liittyvistä puutteista, joiden korjaamiseksi olisi ryhdyttävä toimenpiteisiin.**
- **Oikeudenkäyntien liian pitkän keston lyhentämisen olisi oltava ensisijainen tavoite, jotta voitaisiin parantaa liiketoimintaympäristöä ja houkuttaa investointeja.**

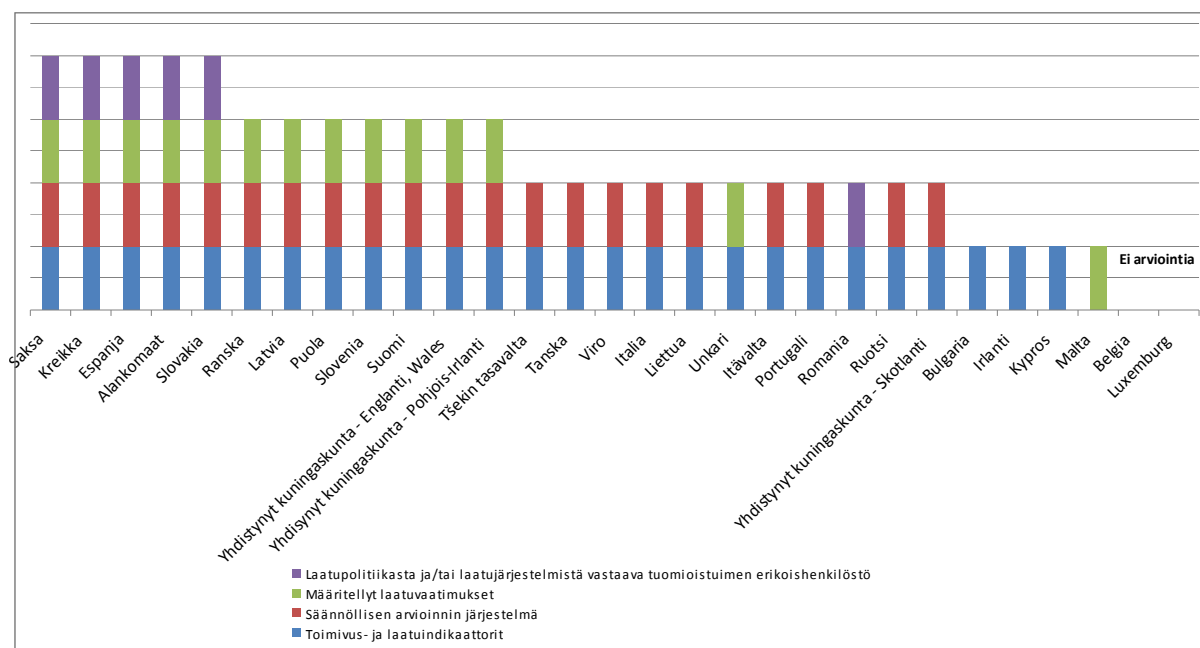
3.2. Seurannan ja arvioinnin avulla voidaan lyhentää oikeudenkäyntien kestoja ja parantaa oikeudenkäytön laatua

Luotettavan seurannan ja arvioinnin puuttuminen voi vaikeuttaa oikeusjärjestelmän toiminnan parantamista. Oikeuden päätösten heikko laatu voi lisätä riskejä suurten yritysten ja pk-yritysten liiketoiminnassa ja vaikuttaa kuluttajien valintoihin. Se voi ilmetä liian hätäisinä tai huonosti ennakoitavina päätöksinä, vaikeaselkoisina menettelyinä tai vaikeuksina oikeussuojan saannissa. Tuomioistuinkäsittelyjen tehokas ajanhallinta edellyttää, että tuomioistuimille, oikeuslaitokselle ja kaikille oikeusjärjestelmän käyttäjille voidaan tiedottaa tuomioistuinten toiminnasta säännöllisen seurannan järjestelmän avulla. Laatupolitiikan määrittelyn ja tuomioistuinten toiminnan arvioinnin avulla voidaan parantaa oikeudenkäytön laatua oikeussuojan saannin helpottamiseksi ja luottamuksen sekä oikeuden päätösten ennakoitavuuden ja oikea-aikaisuuden parantamiseksi.

Kuva 11: Mahdollisuudet seurata tuomioistuinten toimintaa²² (lähde: CEPEJ:n tutkimus)

Kuva 12: Mahdollisuudet arvioida tuomioistuinten toimintaa (lähde: CEPEJ:n vuoden 2012 raportti)

Edellä olevat kuvat osoittavat,

- että jäsenvaltioiden suurella enemmistöllä on kattava seurantajärjestelmä ja että monet jäsenvaltiot ovat kuitenkin jääneet jälkeen järjestelmien kehittämisessä tai eivät anna tietoja yleiseen käyttöön;

²²

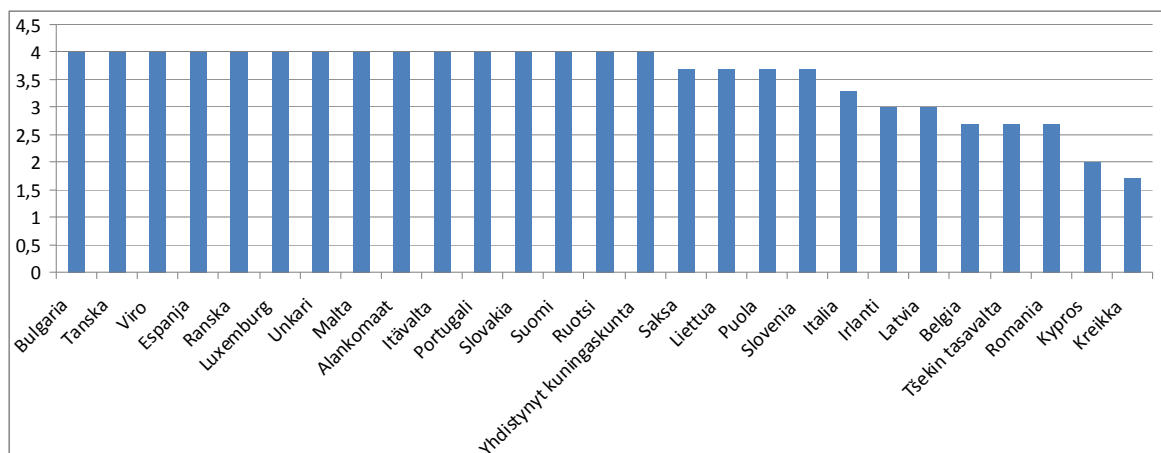
Kuvien 11–22 indikaattorit kattavat kaikki tuomioistuimet.

- että monet jäsenvaltiot eivät arvioi säännöllisesti tuomioistuinten toimintaa ja että yli puolessa jäsenvaltioista ei ole määritelty laatuvaatimuksia.

3.3. Tieto- ja viestintätekniisten järjestelmien avulla voidaan lyhentää oikeudenkäyntien kestoa ja helpottaa oikeussuojan saantia

Tuomioistuimissa oikeusasioiden rekisteröintiin ja hallinnointiin käytettävät TVT-järjestelmät ovat välttämättömiä oikeusasioiden tehokkaan ajanhallinnan työkaluja, koska niiden avulla voidaan nopeuttaa asioiden käsittelyä tuomioistuimissa ja siten lyhentää oikeudenkäyntien kokonaiskestoja.

Kuva 13: Oikeusasioiden rekisteröintiin ja hallinnointiin käytettävät TVT-järjestelmät (painotettu indikaattori – pienin = 0, suurin = 4)²³ (lähde: CEPEJ:n tutkimus)

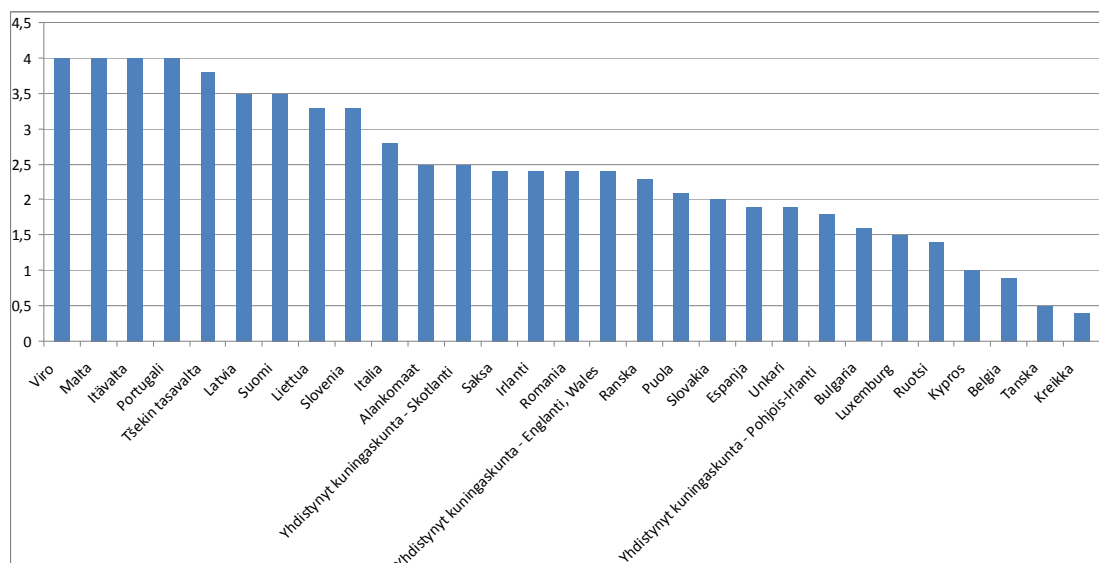
- Edellä oleva kuva osoittaa, että jäsenvaltioiden suurella enemmistöllä on kehittynyt järjestelmä oikeusasioiden rekisteröintiä ja hallinnointia varten ja että useat jäsenvaltiot ovat kuitenkin jääneet jälkeen tästä kehityksestä.

TVT-järjestelmien käyttäminen tuomioistuinten ja asianosaisten väliseen viestintään (esim. vaateiden toimittamiseen sähköisesti) voi myötävaikuttaa viivästysten ja kansalaisille ja yrityksille aiheutuvien kustannusten vähentämiseen ja helpottaa oikeussuojan saantia. TVT-järjestelmillä on myös yhä suurempi merkitys oikeusviranomaisten välisessä rajat ylittävässä yhteistyössä. Siten ne helpottavat EU:n lainsäädännön täytäntöönpanoa.

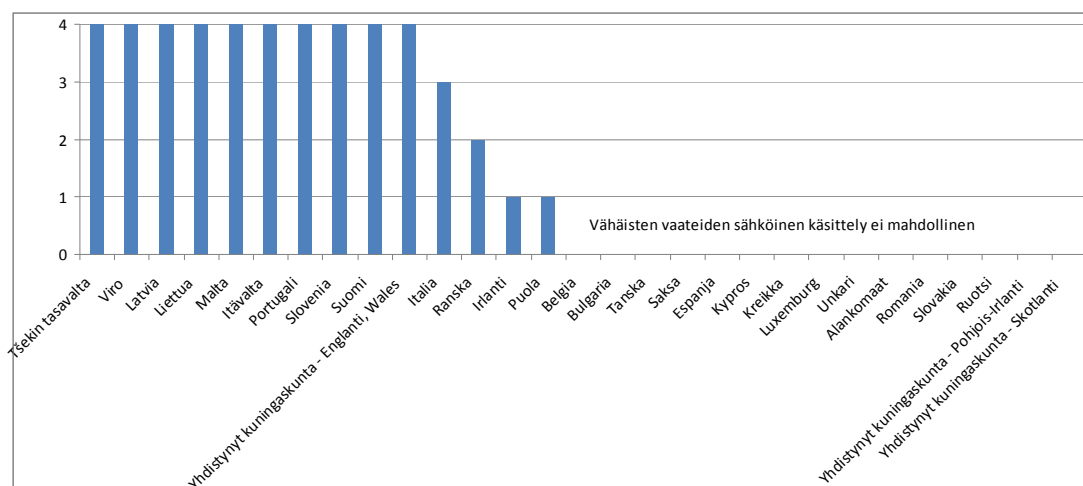
²³

Kuvissa 13 ja 14 on yhdistelmäindikaattoreita, jotka on saatu yhdistämällä useita TVT-järjestelmien käyttöä asteikolla 0–4 mittaavia TVT-indikaattoreita (0 = käytettävissä 0 prosentissa tuomioistuimista; 4 = käytettävissä 100 prosentissa tuomioistuimista).

Kuva 14: Tuomioistuinten ja asianosaisten välinen sähköinen viestintä (painotettu indikaattori – pienin = 0, suurin = 4) (lähde: CEPEJ:n tutkimus)

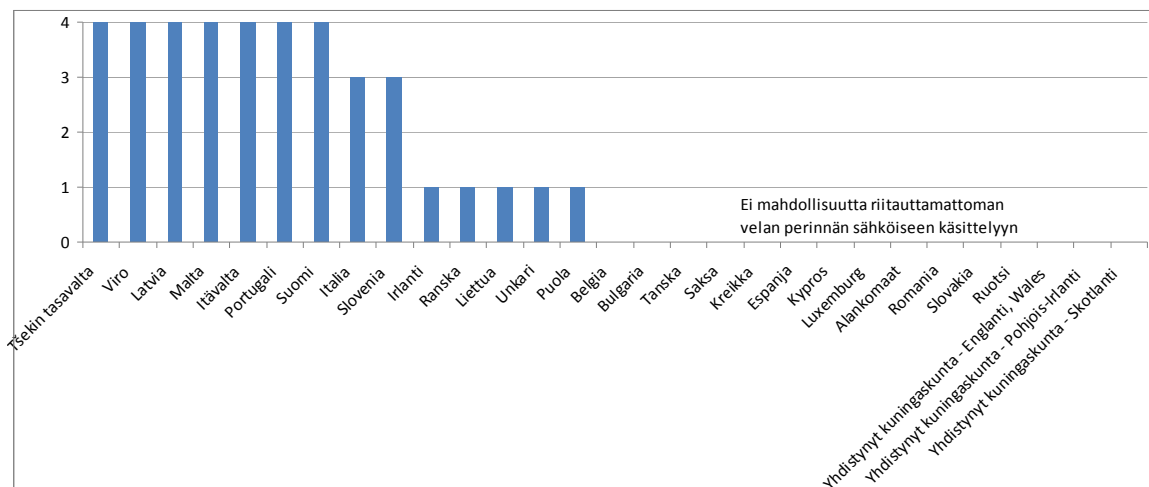

Kuva 15: Vähäisten vaateiden* sähköinen käsittely (0 = käytettävissä 0 prosentissa tuomioistuimista; 4 = käytettävissä 100 prosentissa tuomioistuimista) (lähde: CEPEJ:n tutkimus)

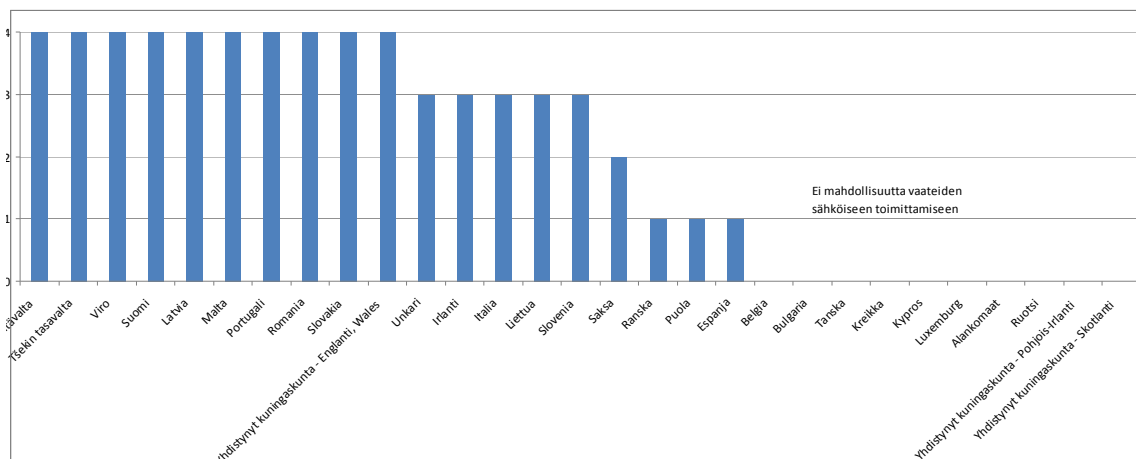

* Käsitteellä "vähäinen vaade" tarkoitetaan siviilioikeudellista asiaa, jossa vaateen rahallinen arvo on suhteellisen vähäinen (arvo vaihtelee jäsenvaltioittain).

Kuva 16: Riitauttamattomien velkojen perinnän sähköinen käsittely (0 = käytettävissä 0 prosentissa tuomioistuimista; 4 = käytettävissä 100 prosentissa tuomioistuimista) (lähde: CEPEJ:n tutkimus)

Kuva 17: Vaateiden sähköinen toimittaminen (0 = käytettävissä 0 prosentissa tuomioistuimista; 4 = käytettävissä 100 prosentissa tuomioistuimista) (lähde: CEPEJ:n tutkimus)

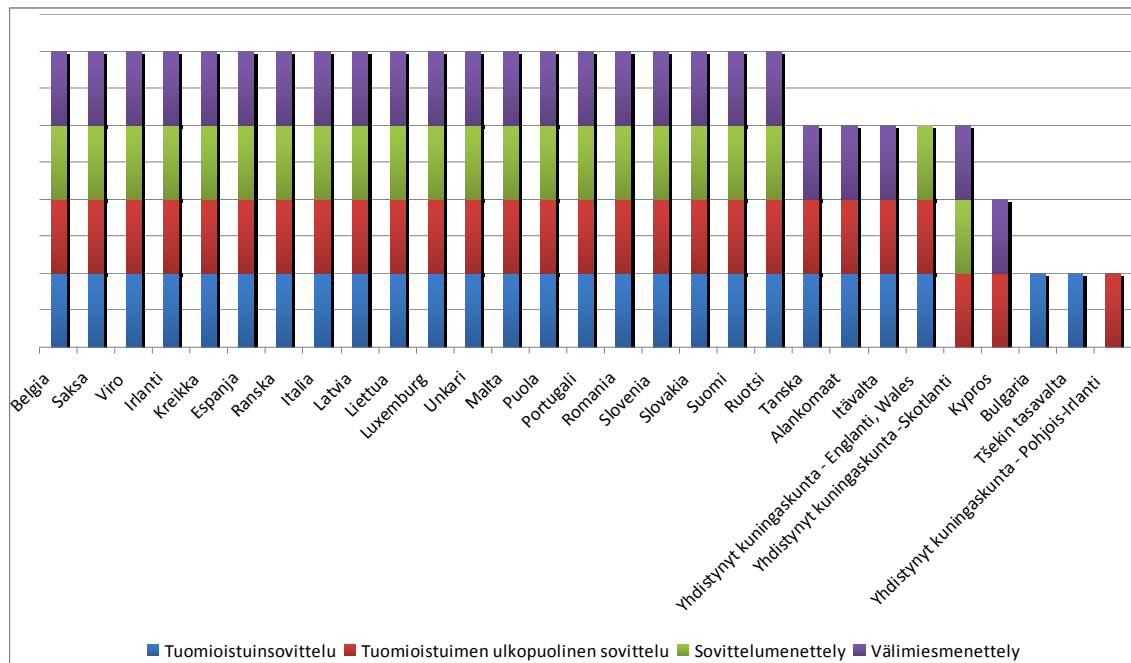

- Edellä olevien kuvien mukaan jäsenvaltioiden välillä on suuria eroja TVT-järjestelmien kehittämisessä tuomioistuinten ja asianosaisten väliseen tietojenvaihtoon.

3.4. Vaihtoehtoisten riidanratkaisumenettelyjen avulla voidaan vähentää tuomioistuinten työmäärää

Toimiva sovittelu ja muut vaihtoehtoiset riidanratkaisumenettelyt (ADR) tarjoavat mahdollisuuden asianosaisten väliseen vapaaehtoiseen sovintoratkaisuun varhaisessa vaiheessa ja vähentävät vireillä olevien asioiden määrää. Siten ne voivat vähentää tuomioistuinten työmäärää, minkä ansiosta tuomioistuimet pystyvät käsittelemään asiat kohtuullisessa ajassa. Laadukkaat ADR-menettelyt voivat olla luotettava vaihtoehto perinteisille oikeudenkäynneille ja edistää riita-asioiden sovinnollisen ratkaisemisen kulttuuria.

Kuva 18: Mahdollisuudet käyttää vaihtoehtoisia riidanratkaisumenettelyjä (lähde: CEPEJ:n tutkimus)

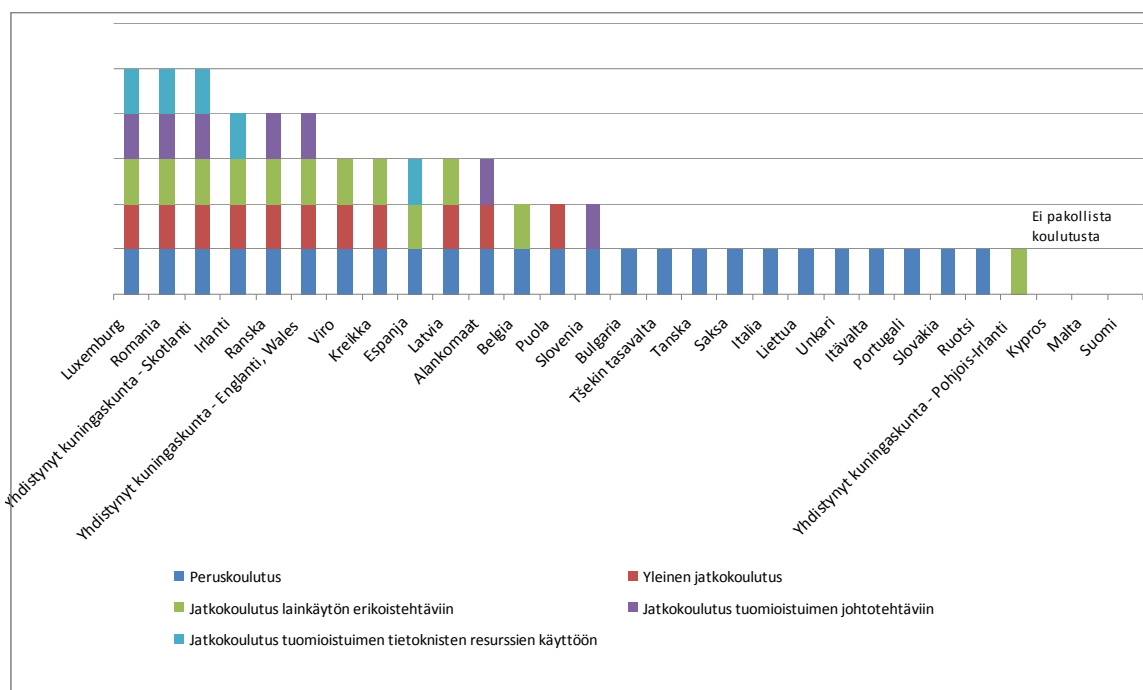

- **Edellä olevasta kuvasta käy ilmi, että lähes kaikissa jäsenvaltioissa on käytettävissä ADR-menettelyjä mutta näyttöä niiden käyttämisestä kauppa-oikeudellisissa riita-asioissa ei useinkaan ole saatavilla.**
- **Jäsenvaltioiden olisi parannettava sovittelun ja muiden ADR-menettelyjen käyttömahdollisuuksia ja laatua.**

3.5. Edistämällä tuomareiden koulutusta voidaan parantaa oikeuslaitoksen tehokkuutta

Oikeuslaitosta koskeviin laatuvaatimuksiin voivat kuulua myös koulutuksen toimintaperiaatteet. Perus- ja jatkokoulutus ovat tärkeitä oikeuslaitoksen henkilöstön tietämyksen ja ammattitaidon säilyttämisen ja parantamisen kannalta. Koulutus on erityisen tärkeää, koska kansallista ja EU:n lainsäädäntöä kehitetään jatkuvasti, oikeuslaitoksen loppukäyttäjien odotusten täyttämiseen liittyvät paineet lisääntyvät ja suuntaus ammattimaiseen johtamiseen vahvistuu oikeuslaitoksessa. Vaikka tuomareiden vapaaehtoinen kouluttautuminen on yleistä tietyissä jäsenvaltioissa, pakollinen koulutus on osoituksena sitoutumisesta tuomareiden ajantasaisen tietämyksen ja ammattitaidon edistämiseen.

Kuva 19: Tuomareiden pakollinen koulutus (lähde: CEPEJ:n vuoden 2012 raportti)²⁴

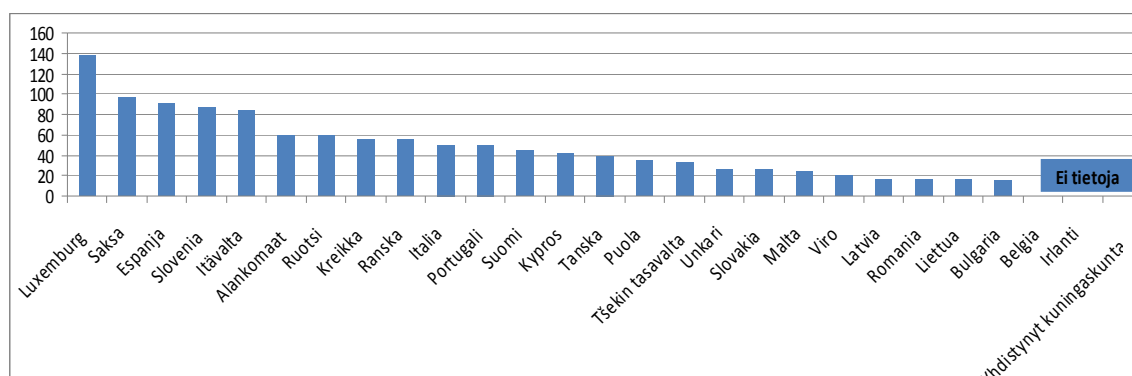

- Edellä olevasta kuvasta käy ilmi, että tuomareiden pakollista jatkokoulutusta koskevat toimintaperiaatteet ovat eri jäsenvaltioissa hyvinkin erilaiset.

3.6. Resurssit

Kansallisen oikeusjärjestelmän laadun, riippumattomuuden ja toimivuuden varmistaminen edellyttää riittäviä rahoitus- ja henkilöstöresursseja sekä erilaisten oikeusperinteiden huomioon ottamista. Tältä osin tietoihin on voinut vaikuttaa myös se, onko oikeusjärjestelmä luonteeltaan kontradiktorinen vai inkvisitorinen. Investoiminen hyvin organisoituun oikeusjärjestelmään voi edistää merkittävästi kestävästä talouskasvusta.

Kuva 20: Tuomioistuinten toimintamäärärahat* (euroina asukasta kohti) (lähde: CEPEJ:n tutkimus)

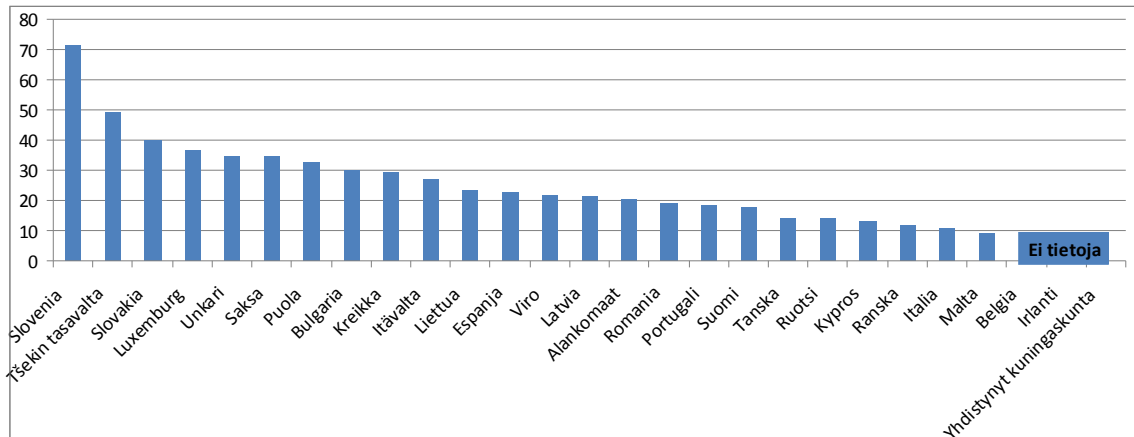
* Kaikkien tuomioistuinten (siviili-, kauppa- ja rikostuomioistuimet ilman syyttäviviranomaisia ja ilman oikeusapuviranomaisia) toimintaan vuosittain myönnettyt (ei tosiasiasa käytetyt) julkiset määrärahat niiden

²⁴

Kaavion oikeassa alareunassa olevissa kolmessa jäsenvaltiossa ei ole pakollista koulutusta tuomareille.

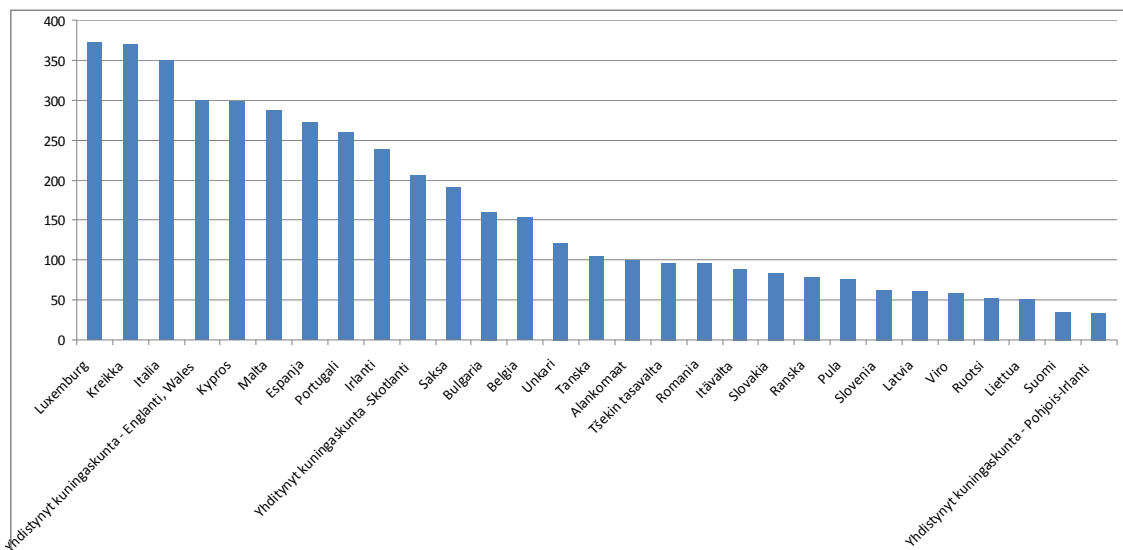
myöntäjästä riippumatta. Niiden jäsenvaltioiden osalta, joiden kaikille tuomioistuimille myönnettyjen vuotuisten määrärahojen kokonaismäärää ei pystytty ilmoittamaan ilman syyttäviviranomaisen määrärahoja (BE, DE, ES, EL, FR, LU, AT), ilmoitetaan kokonaismäärärahat (BE:n, ES:n ja AT:n osalta lukuun sisältyvät myös oikeusavun määrärahat). Kaikille tuomioistuimille vuosittain myönnettyihin toimintamäärärahoihin sisältyvät tapauksen mukaan sekä kansallisen tason että alueellisen tai osavaltiotason määrärahat.

Kuva 21: Tuomareiden määrä* (100 000 asukasta kohti) (lähde: CEPEJ:n tutkimus)

* Kyseessä ovat kokoaikaisesti työskentelevät tuomarit sekä tapauksen mukaan tuomioistuimen virkamiehet (Rechtspfleger), joilla on valta antaa itsenäisesti päätöksiä ja/tai tuomioita.

Kuva 22: Asianajajien* määrä (100 000 asukasta kohti) (lähde: CEPEJ:n tutkimus)

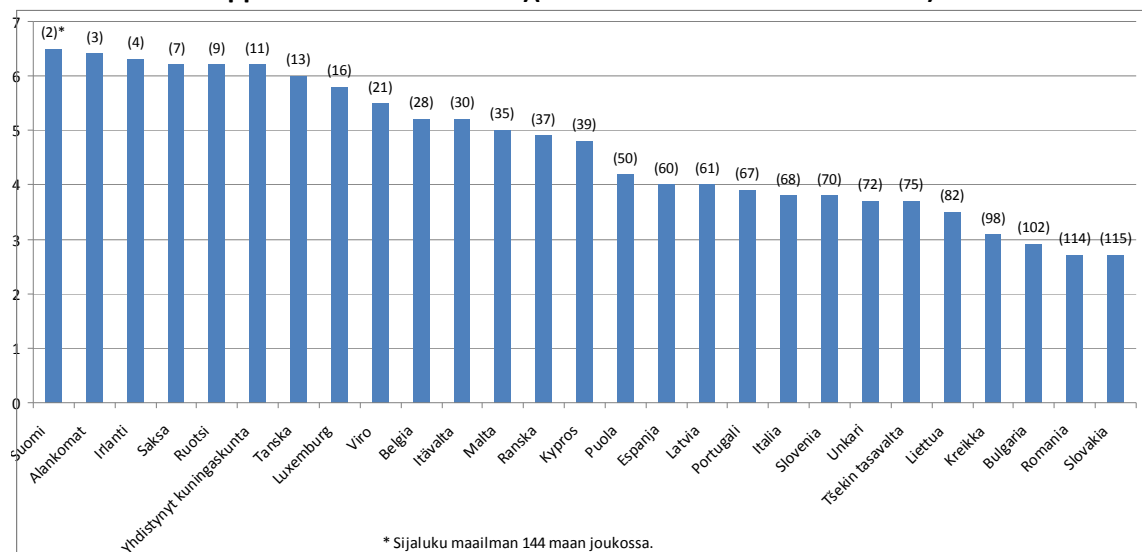
* Asianajaja on henkilö, jolla on kansallisen lainsäädännön mukainen pätevyys ja oikeus käyttää puhevaltaa ja toimia asiakkaidensa puolesta, harjoittaa asianajajan ammattia, osallistua oikeudenkäynteihin tai neuvoo ja edustaa asiakkaitaan oikeusasioissa (Euroopan neuvoston ministerikomitean suositus Rec(2000)21 oikeudellisen alan ammatin harjoittamisen vapaudesta).

- Edellä olevat kuvat osoittavat, että rahoitus- ja henkilöstöresursseihin liittyvät toimintatavat vaihtelevat eri oikeusjärjestelmissä, myös niiden jäsenvaltioiden välillä, joissa oikeudenkäyntien kesto on yhtä pitkä.

3.7. Eroja riippumattomuuden kokemisessa

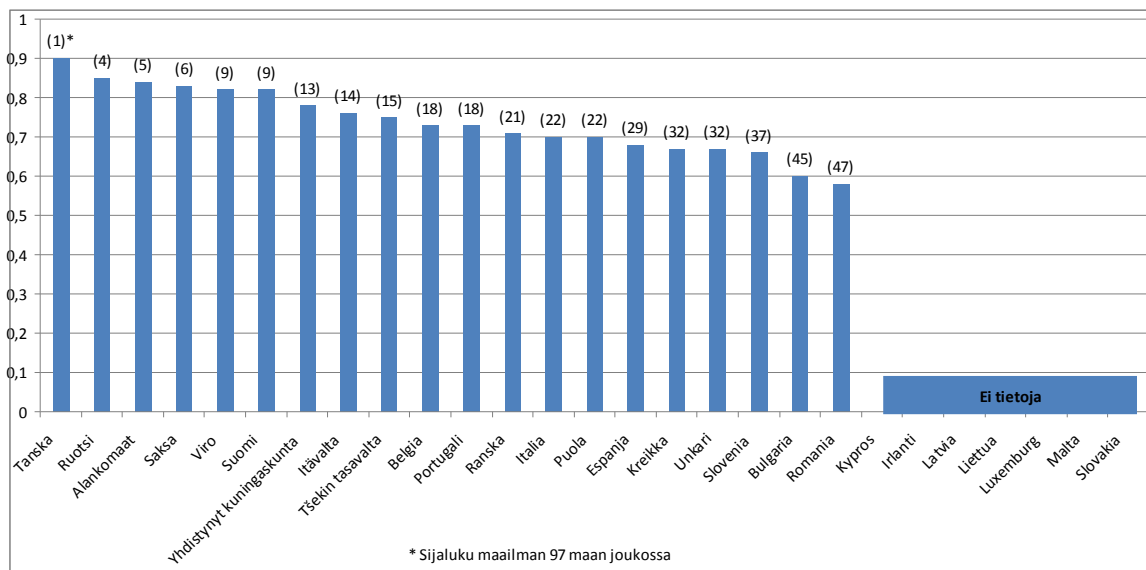
Myös oikeuslaitoksen koettu riippumattomuus on kasvua edistävä tekijä. Koska oikeuslaitoksen riippumattomuus varmistaa yritysten toimintaympäristöön kuuluvan oikeusjärjestelmän ennakoitavuuden, varmuuden, oikeudenmukaisuuden ja vakauden, koettu riippumattomuuden puute voi karkottaa sijoittajat. Yleisesti ottaen ei riitä, että oikeus toteutuu, vaan sen toteutumista tulee myös valvoa (*justice must not only be done, it must be seen to be done*). Oikeuslaitoksen riippumattomuutta koskeva vaatimus perustuu myös Euroopan unionin perusoikeuskirjassa vahvistettuun tehokkaita oikeussuojakeinoja koskevaan oikeuteen.

Kuva 23: Oikeuslaitoksen riippumattomuus (riippumattomuuden kokeminen – mitä suurempi arvo, sitä vahvemaksi riippumattomuus koetaan)(lähde: Maailman talousfoorumi)²⁵

²⁵ Kyselyyn vastasi tärkeimpiä talouden aloja (maatalous, valmistusteollisuus, muu kuin valmistusteollisuus ja palvelut) edustava otos kaikkien maiden yrityksistä.

Kuva 24: Siviilioikeuden riippumattomuus (riippumattomuuden kokeminen – mitä suurempi arvo, sitä vahvemaksi riippumattomuus koetaan)(lähde: World Justice Project -järjestö)

- **Vaikka monet jäsenvaltiot ovat oikeuslaitoksen riippumattomuuden kokemisen osalta maailman kymmenen parhaan maan joukossa, edellä olevista kuvista käy ilmi, että oikeusjärjestelmän loppukäyttäjänä olevilla yrityksillä on melko huono käsitys oikeuslaitoksen riippumattomuudesta. Nämä havainnot ansaitsevat erityistä huomiota, ja niiden johdosta on tutkittava perusteellisesti syitä luottamuspulaan tietyissä jäsenvaltioissa.**

4. VUODEN 2013 TULOSTAULUN HAVAINTOIHIN PERUSTUVAT JATKOTOIMET

4.1. Oikeuslaitosten uudistamiseen liittyvät jatkotoimet jäsenvaltioissa

Vuoden 2013 tulostaulun tärkeimmistä havainnoista käy esille painopistealoja, joilla on ryhdyttävä toimiin. Komissio aikoo toteuttaa kyseisillä aloilla seuraavia toimia:

- Tulostaulussa esille tulleet seikat otetaan huomioon laadittaessa tulevia vuoden 2013 EU-ohjausjakson maakohtaisia analyyssejä. Ne ohjaavat myös talouden sopeutusohjelmien puitteissa tehtävää työtä.
- Komissio on ehdottanut oikeusjärjestelmien uudistusten rahoittamista Euroopan aluekehitysrahastosta ja sosiaalirahastosta seuraavan monivuotisen rahoituskehityksen aikana.

4.2. Puuttuvien tietojen hankkiminen

Vuoden 2013 tulostaulusta saadut kokemukset osoittavat, että luotettavien ja vertailukelpoisten tietojen kerääminen on vaikeaa. Tietojen vertailukelpoisuus muodostaa haasteen, koska kansallisissa oikeusjärjestelmissä ja menettelyissä on merkittäviä eroja ja osa jäsenvaltioista ei käytä yhdenmukaisia määritelmiä seurantatietojen osalta.

Vaikka tulokset seurantajärjestelmien käytettävyydestä ovat EU:ssa keskimäärin hyvät, tietojenkeruutapa ei osassa jäsenvaltioista mahdollista tietojen objektiivista arviointia ja vertaamista muiden jäsenvaltioiden tietoihin. Sen lisäksi, että vertailukelpoisten tietojen

saaminen on vaikeaa, osa tiedoista on jätetty antamatta lähes kaikissa jäsenvaltioissa. Niitä ovat esimerkiksi oikeudenkäyntikuluja, väliaikaistoimia, sovittelutapauksia ja täytäntöönpanomenettelyjä koskevat tiedot.

Hyvin toimivat kansalliset oikeusjärjestelmät ovat erittäin tärkeitä unionin tavoitteiden saavuttamisen kannalta. Tämän vuoksi kaikkien jäsenvaltioiden olisi pidettävä ensisijaisena tavoitteena puolueettomien, luotettavien, objektiivisten ja vertailukelpoisten tietojen keräämistä ja toimitettava ne tämän tarkastelun tueksi. On jäsenvaltioiden ja kansallisten oikeuslaitosten yhteisen edun mukaista parantaa kyseisten tietojen keräämistä oikeusalan politiikan kehittämiseksi.

CEPEJ:n rooli on tältä osin erityisen tärkeä, ja Euroopan komissio korostaa, että jäsenvaltioiden olisi tehtävä tiivistä yhteistyötä CEPEJ:n kanssa tietojen antamisessa.

Komissio aikoo tutkia mahdollisuuksia kehittää tiedonkeruuta. Se aikoo erityisesti

- selvittää kohdennettujen kenttätutkimusten avulla, miten oikeusjärjestelmät toimivat käytännössä, kun niissä sovelletaan valikoitua kasvuun liittyvää EU:n lainsäädäntöä, ja käyttää kvalitatiivisia Eurobarometri-kyselyjä oikeusalan ammattilaisten ja erilaisten oikeuslaitoksen loppukäyttäjien näkemysten keräämiseen;
- tutkia yhdessä tuomariverkostojen ja oikeusviranomaisten kanssa, miten vertailukelpoisten tietojen, myös oikeuslaitoksen organisatorista riippumattomuutta koskevien tietojen, laatua ja saatavuutta voitaisiin parantaa kansallisella tasolla;
- selvittää Eurostatin avulla, miten vertailukelpoisten tietojen keräämistä voitaisiin parantaa tärkeimpien indikaattoreiden osalta.

4.3. Muut toimenpiteet

Oikeusjärjestelmien laatu, riippumattomuus ja toimivuus ovat kestäväen talouskasvun ja yhteiskunnan vakauden tärkeitä rakenteellisia osia kaikissa jäsenvaltioissa, ja ne ovat keskeisessä asemassa EU:n lainsäädännön tehokkaassa täytäntöönpanossa. Komissio kehottaa tämän tulostaulun perusteella jäsenvaltioita, Euroopan parlamenttia²⁶ ja kaikkia sidosryhmiä käymään avointa vuoropuhelua ja tekemään rakentavaa yhteistyötä, jotta EU:n kansallisia oikeusjärjestelmiä voitaisiin parantaa entisestään EU-ohjausjakson, Euroopan kasvustrategia Eurooppa 2020:n, sisämarkkinoiden lujittamisen ja EU:n kansalaisten toimintasuunnitelman puitteissa.

Pitkällä aikavälillä komissio aikoo aloittaa entistä laajemman keskustelun oikeuslaitoksen roolista EU:ssa. Lisäksi se aikoo järjestää 21. ja 22. marraskuuta 2013 korkean tason *Assises de la justice* -konferenssin, johon kokoontuu EU:n ja kansallisen tason keskeisiä poliittisia päättäjiä, ylimpien tuomioistuinten ja muiden tuomioistuinten tuomareita, oikeusviranomaisia, oikeusalan ammattilaisia ja kaikkien sidosryhmien edustajia. Tällainen asioiden yhteinen pohtiminen on välttämätöntä, jotta voidaan kehittää kansalaisten odotuksiin vastaava ja oikeusvaltioperiaatteen sekä muiden unionin perusarvojen mukainen Euroopan oikeusalue kestäväen talouskasvun edistämiseksi.

²⁶ erityisesti oikeudellisten asioiden valiokuntaa (JURI), kansalaisvapauksien sekä oikeus- ja sisäasioiden valiokuntaa (LIBE) ja talous- ja raha-asioiden valiokuntaa (ECON).

Bryssel den 27.3.2013
COM(2013) 160 final

**MEDDELANDE FRÅN KOMMISSIONEN TILL EUROPAPARLAMENTET,
RÅDET, EUROPEISKA CENTRALBANKEN, EUROPEISKA EKONOMISKA OCH
SOCIALA KOMMITTÉN OCH REGIONKOMMITTÉN**

Resultattavla för rättskipningen i EU

Ett verktyg för att främja effektiva domstolsväsen och tillväxt

INLEDNING

Den rådande ekonomiska och finansiella krisen i EU har varit en katalysator för djupgående förändringar. Dess verkningar kan iakttas i arbetet med att återuppbygga de nationella ekonomierna och bereda vägen för tillväxt och konkurrenskraft.

I denna reformprocess spelar de nationella domstolsväsendena en nyckelroll när det gäller att återställa förtroende och åter nå tillväxt. Ett effektivt och oberoende domstolsväsen bidrar till tillit och stabilitet. Förutsebara, snabba och verkställbara domstolsavgöranden är viktiga strukturella komponenter för en attraktiv affärsmiljö. Domstolsavgöranden som uppfyller dessa kriterier lägger grunden för det förtroende som är en förutsättning för att starta företag, genomföra avtal, reglera privata skulder eller skydda äganderätt och andra rättigheter.

Erfarenheterna i de medlemsstater som omfattas av programmen för ekonomisk anpassning¹ visar att brister i domstolsväsendenas funktion driver på den negativa tillväxtspiralen och undergräver medborgarnas och företagens förtroende för domstolarna. Därför införlivades 2011 nationella reformer av domstolsväsendet med de strukturella komponenterna i dessa program.

Förbättrad kvalitet, ökat oberoende och större effektivitet är också en prioritering inom den europeiska terminen, EU:s nya och årligen återkommande samordning av den ekonomiska politiken². Beträffande 2012 konstaterades att sex medlemsstater³ stod inför utmaningar, särskilt med avseende på domstolarnas handläggningstider och domstolsväsendets organisation.

Effektiva nationella domstolar är av avgörande betydelse för hela EU

Tillgång till ett väl fungerande domstolsväsen är en central rättighet i de europeiska demokratierna och en del av medlemsstaternas konstitutionella traditioner. Domstolsväsendet är en avgörande faktor för att EU-lagstiftningen ska fungera, särskilt den ekonomiska lagstiftning som bidrar till tillväxten. De nationella domstolarna spelar exempelvis en viktig roll när det gäller att stärka EU:s konkurrenslagstiftning⁴ och annan EU-lagstiftning som är av central betydelse för den inre marknaden⁵, särskilt inom områdena för elektronisk kommunikation⁶, immateriella rättigheter⁷, offentlig upphandling⁸, miljö⁹ och konsumentskydd¹⁰.

När en nationell domstol tillämpar EU-lagstiftning fungerar den som "unionsdomstol" och är skyldig att ge ett effektivt skydd till var och en, såväl enskilda medborgare som företag, vars

¹ EL, IE, LV, PT.

² Meddelande från kommissionen, Den årliga tillväxtstrategin för 2013, COM(2012) 750 final.

³ BG, IT, LV, PL, SI, SK.

⁴ T.ex. rådets förordning (EG) nr 1/2003 av den 16 december 2002 om tillämpning av konkurrensreglerna i artiklarna 81 och 82 i fördraget (EGT L 1, 4.1.2003, s. 1–25).

⁵ T.ex. direktiv 2000/31/EG om elektronisk handel (EGT L 178, 17.7.2000, s. 1–16).

⁶ T.ex. ramdirektiv 2002/21/EG om elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster (EGT L 108, 24.4.2002, s. 33–50).

⁷ T.ex. direktiv 2004/48/EG säkerställande av skyddet för immateriella rättigheter (EUT L 157, 30.4.2004, s. 45–86).

⁸ T.ex. direktiv 2007/66/EG vad gäller effektivare förfaranden för prövning av offentlig upphandling (EUT L 335, 20.12.2007, s. 31–46).

⁹ De nationella domstolarnas roll tas upp i meddelandet från kommissionen om genomförande av Europeiska gemenskapens miljölagstiftning, KOM(2008) 773 slutlig.

¹⁰ T.ex. direktiv 2011/83/EU om konsumenträttigheter (EUT L 304, 22.11.2011, s. 64–88).

rättigheter enligt EU-lagstiftningen har blivit kränkta. Betydelsen av denna rätt till ett effektivt rättsmedel fastställs i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna (artikel 47).

Effektiva domstolar är också helt nödvändiga för att stärka det ömsesidiga förtroende som behövs för att utveckla och genomföra EU-instrument som baseras på ömsesidigt erkännande och samarbete. I enlighet med artikel 67.1 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget) ska unionen utgöra ett område med frihet, säkerhet och rättvisa med respekt för de olika rättssystemen och rättsliga traditionerna i medlemsstaterna. Medborgare, företag, domare och myndigheter förväntas ha förtroende för, respektera, erkänna och verkställa avgöranden som meddelats av domstolarna i en annan medlemsstat.

Brister i de nationella rättsskipningssystemen är således inte ett problem för en viss medlemsstat, utan riskerar att påverka funktionen av den inre marknaden och, mer generellt, av EU som helhet.

Behovet av en systematisk översyn

I sin årliga tillväxtöversikt för 2013¹¹ betonade Europeiska kommissionen vikten av att förbättra de nationella domstolarnas kvalitet, oberoende och effektivitet. Men innan man utformar landspecifika rekommendationer på detta område är det viktigt att göra en genomgång av domstolväsendenas funktion i alla medlemsstater, och detta på ett sätt som tar full hänsyn till de olika rättstraditionerna i medlemsstaterna. Det behövs objektiva, tillförlitliga och jämförbara data för att stödja de reformer av domstolväsendena som inleds för att få igång tillväxten.

1. VAD ÄR EU:S RESULTATTAVLA?

Syftet med EU:s resultattavla (nedan kallad *resultattavlan*) är att hjälpa EU och medlemsstaterna att uppnå en mer effektiv rättsskipning genom att tillhandahålla objektiva, tillförlitliga och jämförbara data om hur medlemsstaternas domstolsväsen fungerar. Kvalitet, oberoende och effektivitet är nyckelkomponenter i ett "effektivt domstolsväsen". Information om dessa komponenter i alla medlemsstater bidrar till att identifiera potentiella brister och goda exempel samt stödjer utvecklingen av strategier på området, såväl i medlemsstaterna som på EU-nivå.

Vad som främst karakteriserar resultattavlan är följande:

- Det är fråga om ett *komparativt* verktyg som omfattar alla medlemsstater.¹² Oavsett vilken nationell rättsskipningsmodell eller rättstradition domstolväsendet vilar på, är snabbhet, oberoende, ekonomisk överkomlighet och lättillgänglighet några av de viktiga parametrar som definierar vad som utgör ett väl fungerande domstolsväsen. Även om resultattavlan inbegriper en jämförelse av särskilda indikatorer, är den inte avsedd att rangordna systemen eller att förespråka någon särskild typ av domstolsväsen.
- Den syftar till att beskriva hur nationella domstolsväsen fungerar över tiden (trender). I den här resultattavlan (2013) redovisas data för första gången, och det är inte säkert att dessa återspeglar verkningarna av pågående reformer i vissa medlemsstater¹³. Eftersom

¹¹ COM(2012) 750 final.

¹² Om nationella data saknas anges detta i de relevanta diagrammen.

¹³ Många medlemsstater är i färd med att genomföra åtgärder för att förbättra sina domstolväsens funktion. I 12 medlemsstater bedrivs reformarbetet inom ramen för EU-initiativ och EU-instrument (program för ekonomisk anpassning, landspecifika rekommendationer inom ramen för den europeiska planeringsterminen och samarbets- och kontrollmekanismen).

resultattavlan är ett återkommande inslag, kan dessa verkningar framgå av framtida resultattavlor.

- Det rör sig om ett *icke-bindande* verktyg som är avsett att användas inom ramen för en öppen dialog med medlemsstaterna. Tanken är att hjälpa medlemsstaterna och EU:s institutioner att bättre definiera strategier på det rättsliga området. Resultattavlan bidrar till att ringa in frågor som förtjänar särskild uppmärksamhet. Om indikatorerna avslöjar brister är det nödvändigt att göra en djupare analys av orsakerna till dessa och, om så krävs, vidta lämpliga reformer. Det är dock viktigt att komma ihåg att möjligheterna att jämföra data kan begränsas av skillnader i förfaranden och rättsliga ramar.
- Det är ett verktyg *under pågående utveckling*. Resultattavlan kommer gradvis att täcka de frågor som tas upp och de indikatorer och den metod som används, i syfte att fastställa avgörande parametrar för ett väl fungerande rättssystem. I dialog med medlemsstaterna skulle resultattavlan kunna utvecklas till att omfatta andra delar av domstolsväsendena och andra element i den "rättskipningskedja" som en enskild person eller ett företag måste använda sig av för att få en fullständig prövning av sin sak (t.ex. från den första kontakten med domstolsväsendet till det sista steget då ett domstolsavgörande verkställs).

Med hänsyn till den stora betydelse de nationella domstolsväsendena har för ekonomin är 2013 års resultattavla inriktad på de parametrar i ett domstolssystem som bidrar till att förbättra affärs- och investeringsklimatet. I resultattavlan undersöks effektivitetsindikatorer för *andra mål än brottmål*, i synnerhet för tvistemål som syftar till att lösa affärstvister och för förvaltningsmål. Förvaltningsrätten spelar en viktig roll i affärslivet till exempel när det gäller utfärdande av tillstånd, skattetvister eller tvister med nationella tillsynsmyndigheter.

I samband med förberedelserna av denna resultattavla anmodade Europeiska kommissionen Europarådets kommitté för utvärdering av domstolsväsendets effektivitet (*Council of Europe Commission for the Evaluation of the Efficiency of Justice* – Cepej) att samla in uppgifter och göra en analys.¹⁴ Europeiska kommissionen har använt de mest relevanta och betydelsefulla av dessa uppgifter för att utarbeta den här resultattavlan. I resultattavlan används också uppgifter från andra källor, t.ex. Världsbanken, Världsekonomiskt forum och World Justice Project.

2. INDIKATORER I RESULTATTAVLA FÖR RÄTTSKIPNINGEN I EU 2013

För 2013 presenterar resultattavlan viktiga resultat i första hand baserade på indikatorer rörande förfarandenas effektivitet, närmare bestämt förfarandenas längd, avslutningsgrad och antal pågående mål¹⁵.

- **Handläggningstid** är den tid (antal dagar) som behövs för att pröva ett mål i domstol, eller närmare bestämt för domstolen att nå ett avgörande i första instans. Indikatorn för "målgenomströmning" är antalet oavgjorda mål dividerat med antalet avgjorda mål vid årets utgång multiplicerat med 365 dagar.
- **Avslutandegrad** är förhållandet mellan antalet avgjorda mål i förhållande till nyinkomna mål. Den mäter om en domstol klarar av att handlägga mål i den takt som nya mål

¹⁴ Hela undersökningen om domstolsväsendenas och ekonomins funktion i EU:s medlemsstater, som utarbetades 2012 av Cepej för Europeiska kommissionen, finns tillgänglig på webbplatsen för GD rättsliga frågor http://ec.europa.eu/justice/index_en.htm.

¹⁵ Detta är standardindikatorer som fastställts av Cepej. Definitionen av dessa och deras inbördes förhållande återfinns på http://www.coe.int/t/dghl/cooperation/cepej/evaluation/default_en.asp.

kommer in. Låg avslutandegrad och långsamma förfaranden leder till eftersläpningar i systemet.

- **Antal pågående mål** uttrycker antalet mål som återstår att avgöra vid starten av en period (t.ex. ett visst år). Antalet pågående mål påverkar målgenomströmningen. För att minska handläggningstiden krävs därför åtgärder för att minska antalet pågående mål.

Resultattavlan tar också upp indikatorer för vissa andra faktorer som bidrar till att minska handläggningstiden och öka kvaliteten i rättskipningen. Det handlar om övervakning och utvärdering av verksamheten vid domstolarna, system för informations- och kommunikationsteknik i domstolarna, metoder för alternativ tvistlösning och fortbildning av domare. Även om flera andra faktorer också inverkar på förfarandenas längd, särskilt förfarandenas särdrag och komplexitet, ger de ovannämnda indikatorerna värdefull information om i vilken utsträckning medlemsstaterna är medvetna om dessa frågor och vilka åtgärder som vidtas för att komma till rätta med problemen.

- **Övervakning och utvärdering** av domstolarnas verksamhet: för att förbättra kvaliteten och effektiviteten i domstolsförfarandena bör domstolarnas verksamhet övervakas genom ett övergripande och allmänt tillgängligt system för insamling av information samt utvärderas regelbundet. Indikatorerna återspeglar i vilken mån det finns system för regelbunden övervakning av domstolarnas verksamhet och utvärderingssystem.

Övervakningssystem inbegriper offentliggörande av en årlig verksamhetsrapport och mätning av antalet inkommande mål, meddelade avgöranden, uppskjutna mål och förfarandenas längd.

Indikatorn för *utvärdering* av domstolarnas verksamhet baserar sig på tillgången till

- verktyg för fastställande av resultatindikatorer (såsom inkommande mål, avslutade mål, pågående mål, eftersläpningar, domares och domstolsanställdas prestationer, verkställighet, kostnader),
 - regelbunden utvärdering av prestationer och resultat,
 - fastställande av kvalitetsnormer (t.ex. policy när det gäller kvalitetsgarantier, personalpolitik, riktmärken för förfaranden, resursanvändning),
 - domstolspersonal med särskilt kvalitetsansvar.
- **System för informations- och kommunikationsteknik (ICT-system) i domstolar:** användningen av informations- och kommunikationsteknik har blivit ett oundgängligt verktyg för en effektiv rättskipning. Indikatorerna avspeglar i vilken utsträckning det finns *ICT-system för registrering och förvaltning av mål*, och för *kommunikation och informationsutbyte mellan domstolarna och deras omgivning* (t.ex. elektroniska formulär på internet, webbplatser för domstolar, online-uppföljning av mål, elektroniska register, elektronisk handläggning av mål om mindre värden och mål om indrivning av obestridda fordringar, ingivande av krav på elektronisk väg och videokonferenser).
- **Metoder för alternativ tvistlösning** i tvistemål: alternativ tvistlösning i dess olika former kan fungera som ett komplement till traditionella domstolsförfaranden. Denna indikator återspeglar tillgången till metoder för alternativ tvistlösning.
- **Utbildning av domare:** utbildning av domare, såväl grundutbildning som fortbildning under hela karriären, är en viktig faktor för domstolsavgörandenas kvalitet och effektivitet. Utbildningen kan vara inriktad på specialisering, men också på

kompetenshöjning. Denna indikator ger information om obligatorisk utbildning för domare.

- **Resurser:** domstolarnas budget och antalet domare och advokater ger information om vilka resurser som satsats på domstolsväsendena.

Resultattavlan redovisar också indikatorbaserade uppgifter om hur **oberoende** domstolsväsendet uppfattas vara. Uppfattningen av oberoende är viktig för investeringsbeslut. Världsekonometiskt forum (WEF) tillhandahåller i sin årliga rapport om konkurrenskraft ett index för ”uppfattat oberoende” som är av relevans när det gäller ekonomisk tillväxt, eftersom det baseras på en enkät som besvarats av ett representativt urval av företag i alla länder och omfattar huvudsektorerna i ekonomin (jordbruk, tillverkningsindustri, annan industri än tillverkning samt tjänster).¹⁶ World Justice Project (WJP) utarbetade i samband med sin rapport om rättsstatsindex för 2012–2013 en indikator för ”domstolarnas uppfattade oberoende”¹⁷, baserat på enkätsvar från ett utsnitt av befolkningen och ett antal kvalificerade svarande. Det bör också noteras att Europeiska unionens domstol¹⁸ och Europadomstolen¹⁹ har betonat vikten av att ha oberoende domstolar när de har granskat denna fråga. Enligt dessa domstolars rättspraxis kräver ett oberoende domstolsväsen att det finns detaljerade bestämmelser som gör det möjligt att undaröja varje rimligt tvivel hos enskilda om huruvida domstolarna är opåverkbara av yttre faktorer och ställer sig neutrala till i förhållande till berörda intressen.

3. VIKTIGA RESULTAT I EU:S RESULTATTAVLA FÖR 2013

3.1. Betydande skillnader i handläggningstid

”Försenad rättvisa är förmenad rättvisa”. Snabba beslut är av största vikt för företag och investerare. Företagen tar i sina investeringsbeslut hänsyn till risken för att dras in i affärstvister, arbetsrättsliga tvister, skattetvister eller konkursförfaranden. Den effektivitet som ett lands domstolsväsen uppvisar vid handläggningen av tvistemål är av mycket stor betydelse. Genomförandet av ett avtal om leverans av varor eller tjänster blir exempelvis dyrare ju längre en rättstvist varar, och efter en viss tid till och med meningslöst, eftersom förutsättningarna att driva in betalning och böter blir allt mindre.

¹⁶ WEF-indikatorn baseras på enkätsvar på frågan: ”I vilken utsträckning är domstolsväsendet i ditt land oberoende av influenser från myndigheter, medborgare eller företag?” Enkäten besvarades, beroende på land, mellan 2010 och 2011 av ett representativt urval av företag i alla länder och från alla huvudsektorer i ekonomin (jordbruk, tillverkningsindustri, annan industri än tillverkningsindustri samt tjänster). Enkäten genomfördes i olika former, inklusive intervjuer ansikte mot ansikte med företagsledare, telefonintervjuer och e-postkorrespondens, med en online-enkät som alternativ. Tillgänglig på: <http://reports.weforum.org/global-competitiveness-report-2012-2013/>

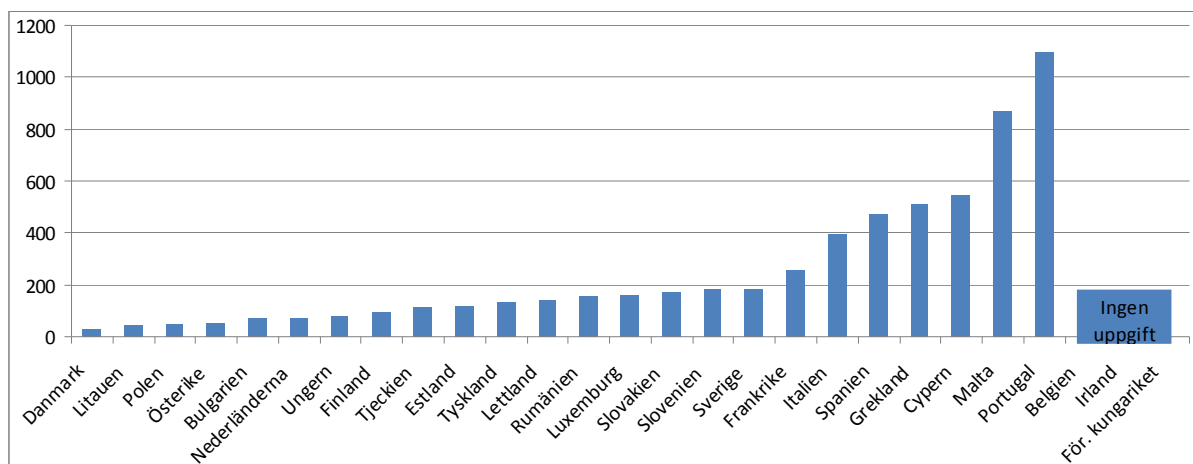
¹⁷ WJP:s underindikator för det civilrättsliga området visar i vilken mån rättsskipningen på civilrättens område uppfattas vara fri från olämpligt myndighetsinflytande. Den baserar sig på svar från: (1) en allmän opinionsundersökning genomförd av ledande lokala opinionsundersökare på grundval av ett representativt urval av 1 000 svarande i de tre största städerna i varje land (beroende på land samlades uppgifterna in 2009, 2011 eller 2012); och (2) ett svarsformulär med slutna frågor riktade till kvalificerade svarande, d.v.s. nationella rättstillämpare och akademiker med sakkunskap på det civilrättsliga området (uppgifterna samlades in 2012). Uppgifterna finns tillgängliga under indikator 7.4 på: http://worldjusticeproject.org/sites/default/files/WJP_Index_Report_2012.pdf.

¹⁸ T.ex. domen i mål C-506/04, *Wilson*, REG 2006, s. I-8613.

¹⁹ T.ex. domarna i mål *Cooper mot Förenade kungariket* [GC], nr 48843/99, ECHR 2003-XII, *Campbell and Fell mot Förenade kungariket*, nr 7819/77 och 7878/77, 28 juni 1984, serie A, nr 80.

Alla uppgifter i diagrammen är från 2010, om inte annat uttryckligen framgår. För de medlemsstater som anges utan värden på höger sida har det inte funnits några tillgängliga data. Med undantag för diagram 4 rör alla uppgifter förfarandena i första instans. Ett domstolssystemets kvalitet och effektivitet bör avspeglas redan i första instans, eftersom det rör sig om ett obligatoriskt steg för alla som går till domstol.

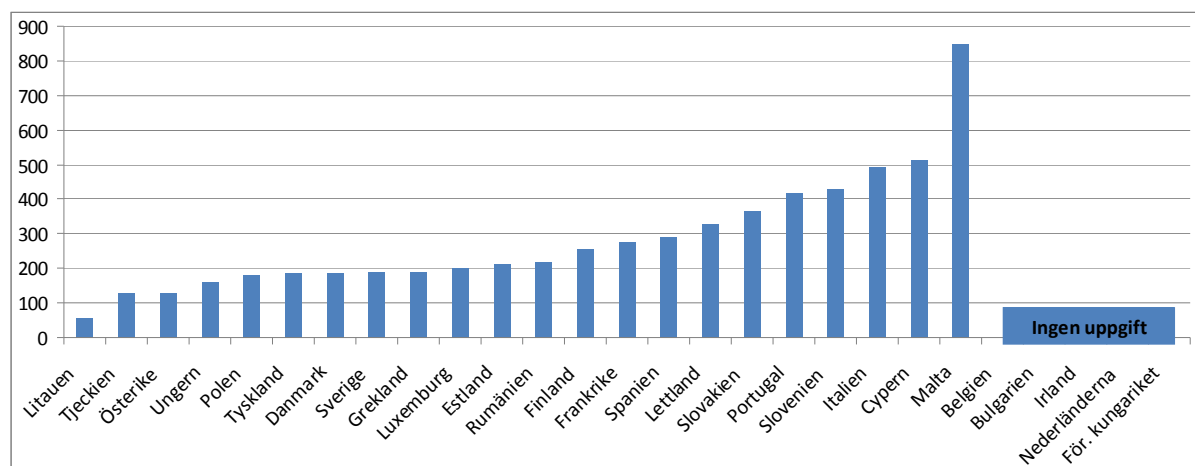
Diagram 1: Tid som krävs för att avgöra andra mål än brottmål* (i dagar) (källa: Cepej-undersökningen²⁰)

* Andra mål än brottmål inbegriper tvistemål, verkställighetsärenden, inskrivningsärenden, ärenden om företagsregistrering och förvaltningsmål.

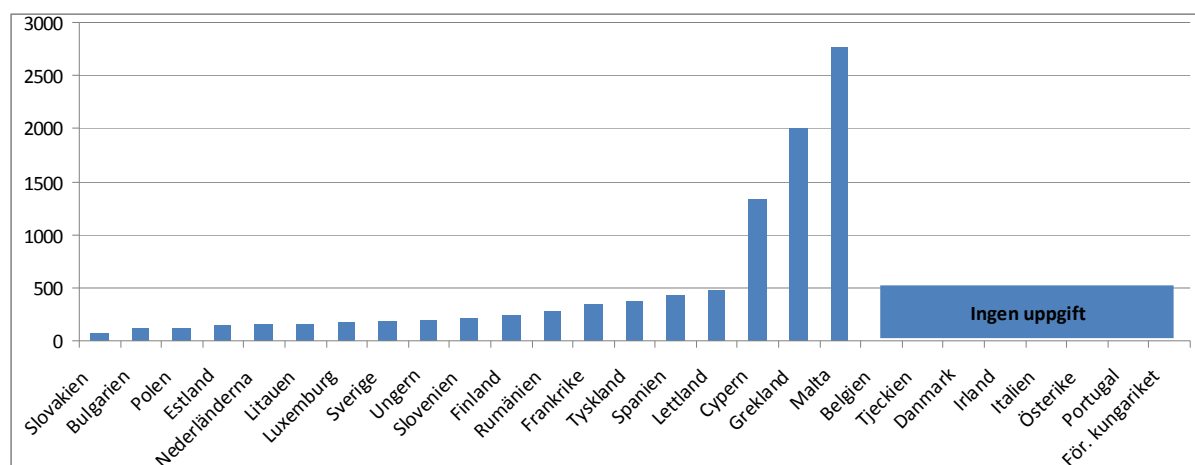
²⁰ Undersökning om domstolsväsendenas och ekonomins funktion i EU:s medlemsstater, utarbetad 2012 av Cepej för Europeiska kommissionen. http://ec.europa.eu/justice/index_en.htm

Diagram 2: Tid som krävs för att avgöra tvistemål* (i dagar) (källa: Cepej-undersökningen)

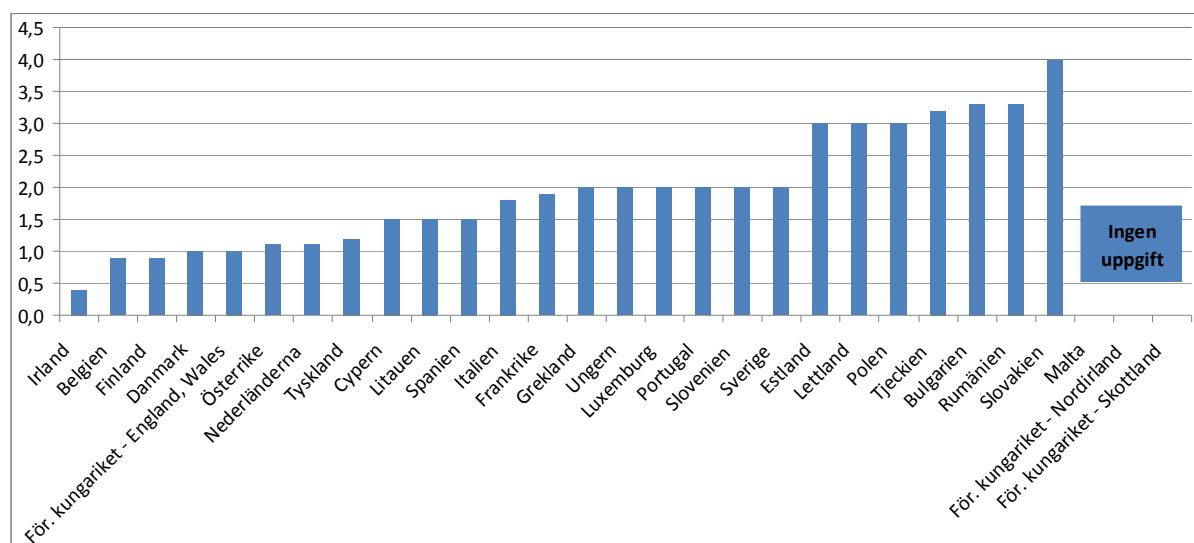
Tvistemål rör tvister mellan parter, exempelvis avtalstvister och tvister i samband med insolvensförfaranden. Till civilrättsliga ärenden där det inte föreligger någon tvist hör t.ex. obestridda betalningsförelägganden.

Diagram 3: Tid som krävs för att handlägga förvaltningsmål* (i dagar) (källa: Cepej-undersökningen)

** Förvaltningsmål rör tvister mellan lokala, regionala eller nationella myndigheter. Förvaltningsmål handläggs av särskilda förvaltningsdomstolar i vissa medlemsstater och av tvistemålsdomstolarna i andra.*

Diagram 4: Tid som krävs för att avgöra insolvensmål* (i år) (källa: Cepej-undersökningen/Världsbanken: *Doing Business*)

* Den tid det tar för borgenärer att driva in sina fordringar. Denna period löper från det att företaget är insolvent till dess att hela eller delar av skulden till banken har betalats. Eventuell förhållningstaktik från parternas sida, t.ex. förhållande av överklaganden eller ansökningar om förlängda frister, tas i beaktande. Uppgifterna kommer från enkätsvar som inhämtats från lokala konkursförvaltare och har bekräftats genom granskning av lagar och förordningar och genomgång av offentlig information om konkurssystem.

- Uppgifterna ovan visar på betydande skillnader när det gäller förfarandenas längd: minst en tredjedel av medlemsstaterna har förfaranden som i genomsnitt är åtminstone dubbelt så långa som i majoriteten av medlemsstaterna²¹.

Handläggningstiden är knuten till den takt med vilken domstolarna kan avgöra mål, *avslutandegraden*, och antalet mål som fortfarande inte har avslutats (pågående mål). När avslutandegraden är omkring 100 procent eller högre innebär detta att domstolssystemen har kapacitet att avgöra minst lika många mål som kommer in. När avslutandegraden ligger under 100 procent avgör domstolarna färre mål än som kommer in, vilket leder till att antalet oavslutade mål i slutet av året läggs till de pågående målen. Om denna situation får fortbestå under flera år kan detta vara en indikation på ett mer systematiskt problem med eftersläpningar som ytterligare förvärrar domstolarna arbetsbelastning och gör att handläggningstiderna blir allt längre.

²¹

Om man betraktar diagram 1, 2 och 3 tillsammans.

Diagram 5: Avslutandegrad för andra mål än brottmål (i procent – värden högre än 100 procent visar att domstolarna har kunnat avgöra fler mål än som har kommit in, medan värden under 100 procent indikerar motsatsen) (källa: Cepej-undersökningen)

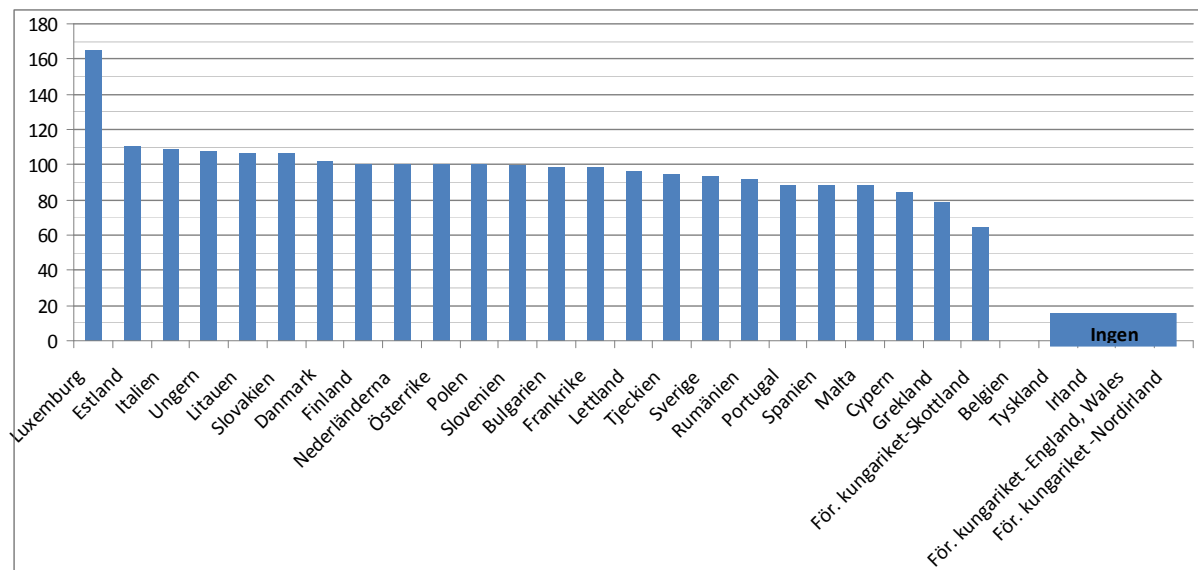

Diagram 6: Avslutandegrad för tvistemål (i procent) (källa: Cepej-undersökningen)

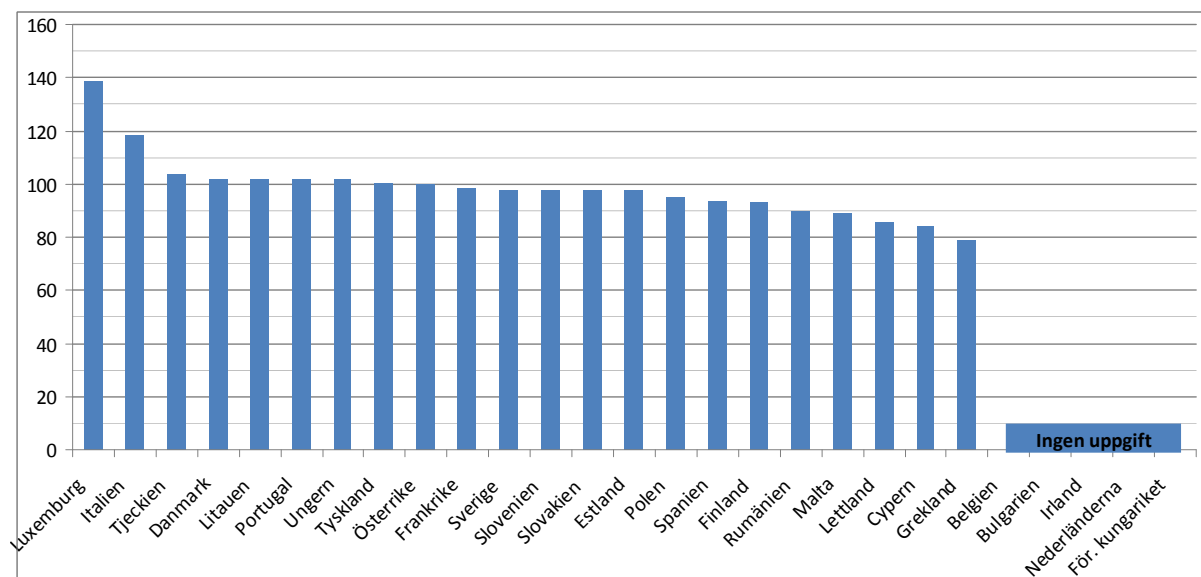
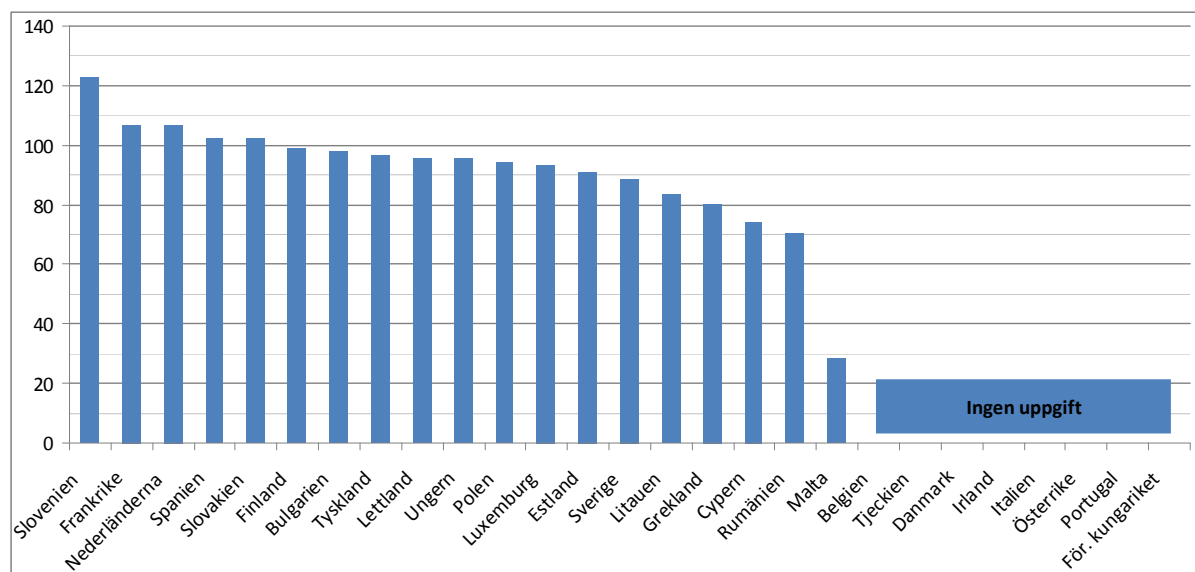

Diagram 7: Avslutandegrad för förvaltningsmål (i procent) (källa: Cepej-undersökningen)

- **Ovanstående uppgifter visar att en del medlemsstater kan känna av problem när det gäller kapaciteten att lösa vissa typer av mål.**

Diagram 8–10 nedan visar *antalet pågående mål* vid inledningen av referensåret (1 januari 2010). Dessa pågående mål är resultatet av domstolarnas arbete föregående år. Det låga antalet avgjorda mål under 2010 (se diagram 5–7 ovan), avspeglas därför inte i diagram 8–10 nedan rörande antalet pågående mål. En ökning av antalet pågående mål i slutet av året kommer att framgå av framtida resultattavlor.

Diagram 8: Antal andra mål än brottmål (per 100 invånare) (källa: Cepej-undersökningen)

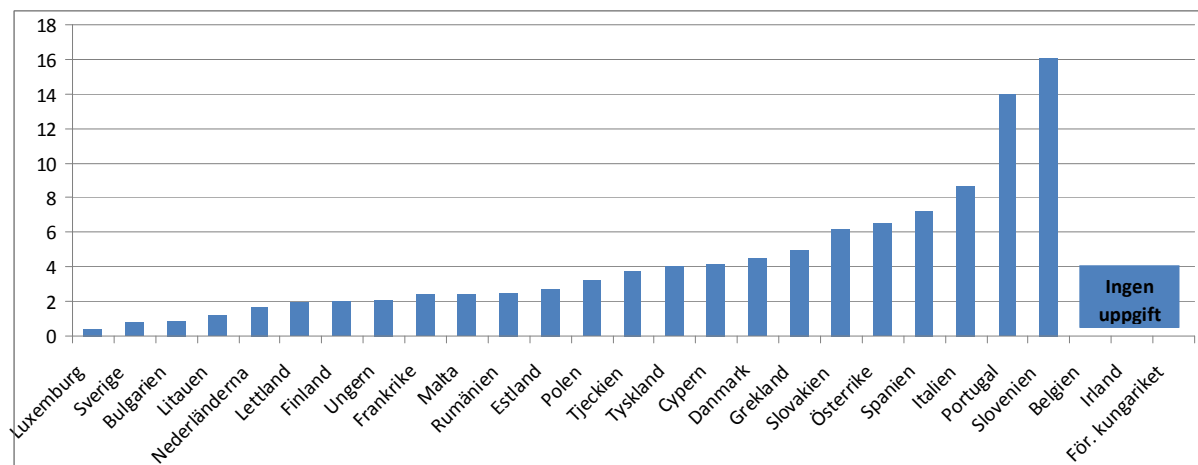

Diagram 9: Antal pågående tvistemål (per 100 invånare) (källa: Cepej-undersökningen)

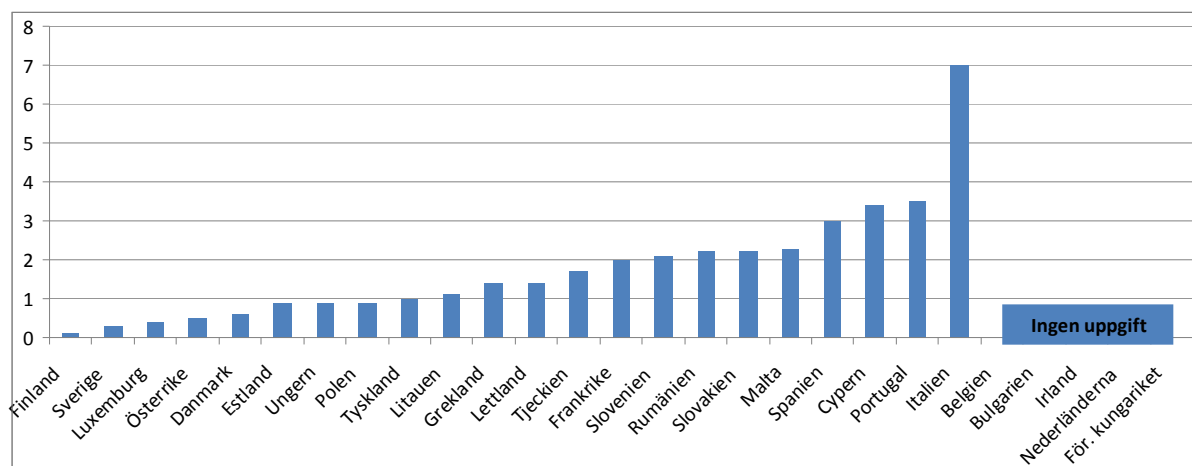
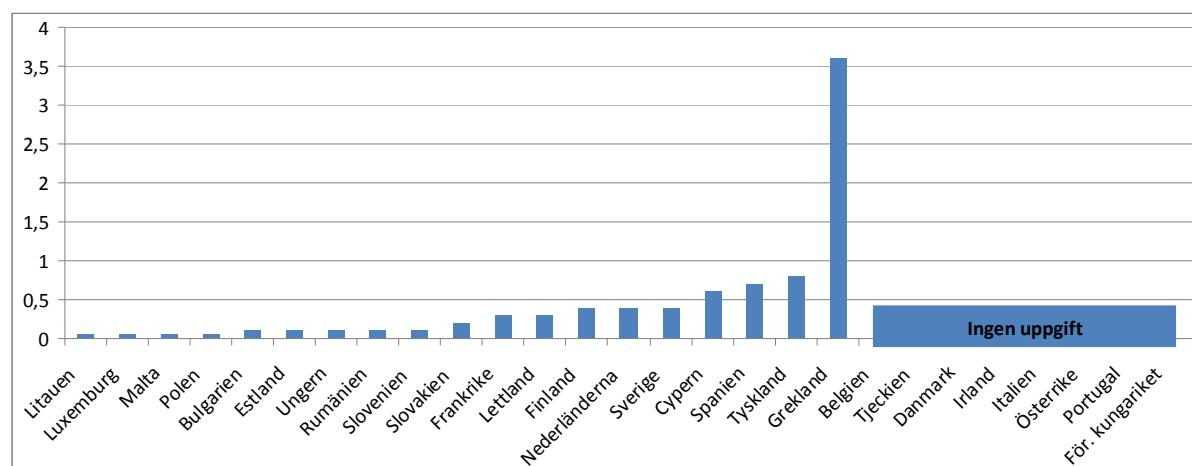

Diagram 10: Antal pågående förvaltningsmål (per 100 invånare) (källa: Cepej-undersökningen)

- Ovanstående uppgifter visar att flera medlemsstater har ett påtagligt högt antal pågående mål.

Sammanfattningsvis tycks man kunna dra följande slutsatser:

- För vissa medlemsstater föreligger en kombination av ofördelaktiga faktorer: långsamma förfaranden i första instans tillsammans med låg avslutandegrad och/eller ett stort antal pågående mål. Sådana situationer förtjänar särskild uppmärksamhet och en ingående analys, eftersom de kan vara en indikation på mer systematiska brister som bör åtgärdas.
- Minskad handläggningstid bör prioriteras för att förbättra affärsmiljön och locka till investeringar.

3.2. Övervakning och utvärdering bidrar till att minska handläggningstiden och öka kvaliteten i rättskipningen

Avsaknad av tillförlitlig övervakning och utvärdering kan göra det svårare att förbättra ett domstolsväsens funktion. Bristande kvalitet i domstolarnas avgöranden kan öka affärsrisken för stora och små och medelstora företag och påverka konsumenternas val. Det kan leda till förhastade eller mindre förutsebara beslut, obegripliga förfaranden och otillgänglighet i den rättsliga prövningen. En effektiv tidshantering av mål kräver att domstolarna, domarkåren och alla domstolsväsendets slutanvändare kan informeras om domstolarnas funktion genom ett system för regelbunden övervakning. Genom att fastställa kvalitetsmål och utvärdera domstolarnas verksamhet skapas verktyg som kan bidra till att öka kvaliteten på rättskipningen och därigenom förbättra tillgången till rättslig prövning samt förtroendet för, förutsebarheten av och snabbheten i domstolsavgöranden.

Diagram 11: Tillgång till övervakning av domstolarnas verksamheter²² (källa: Cepej-undersökningen)

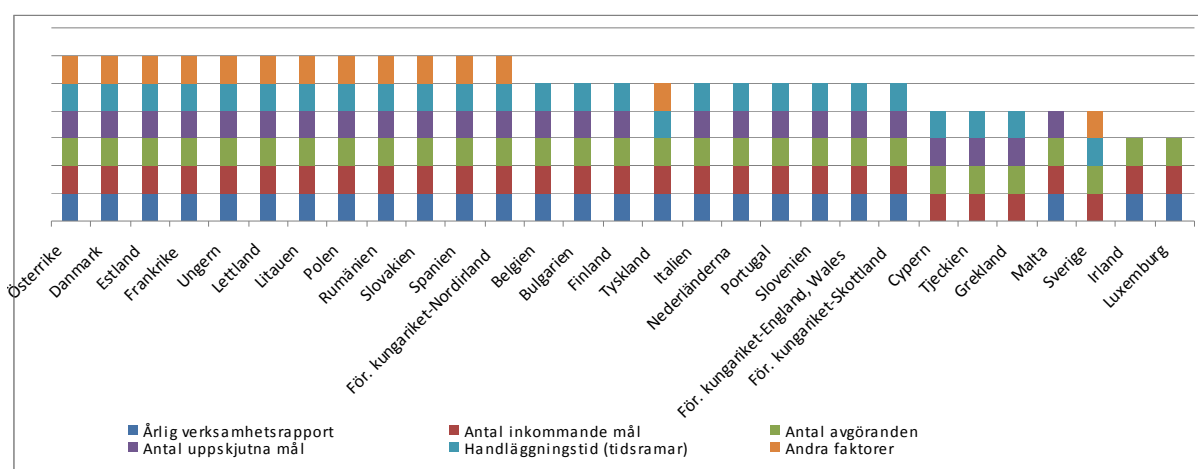
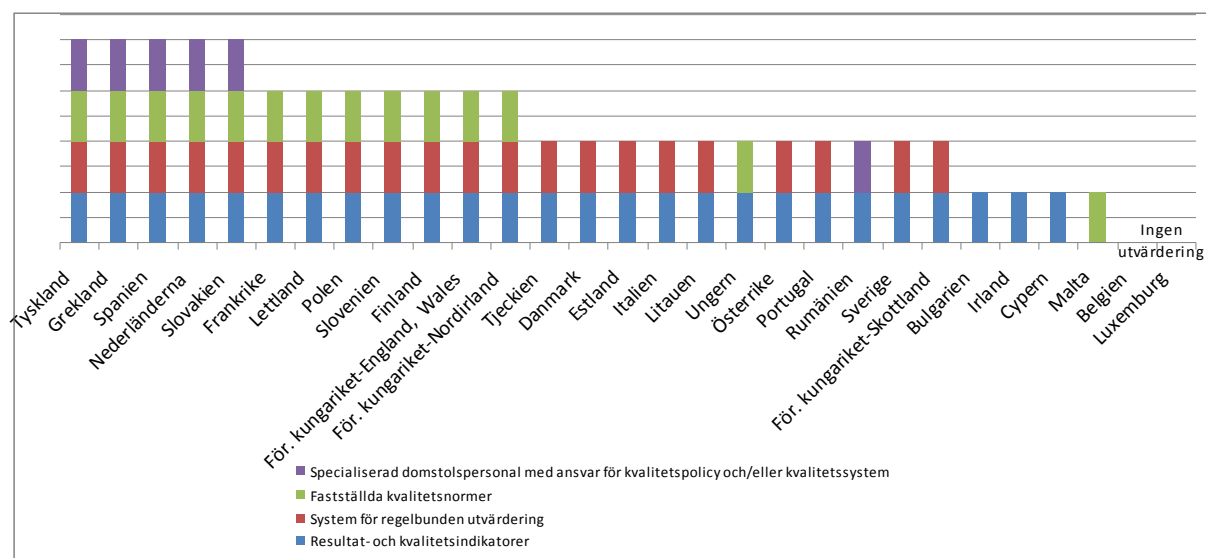

Diagram 12: Tillgång till utvärdering av domstolarnas verksamheter (källa: 2012 års Cepej-rapport)

²²

Indikatorerna i diagram 11–22 omfattar alla domstolar.

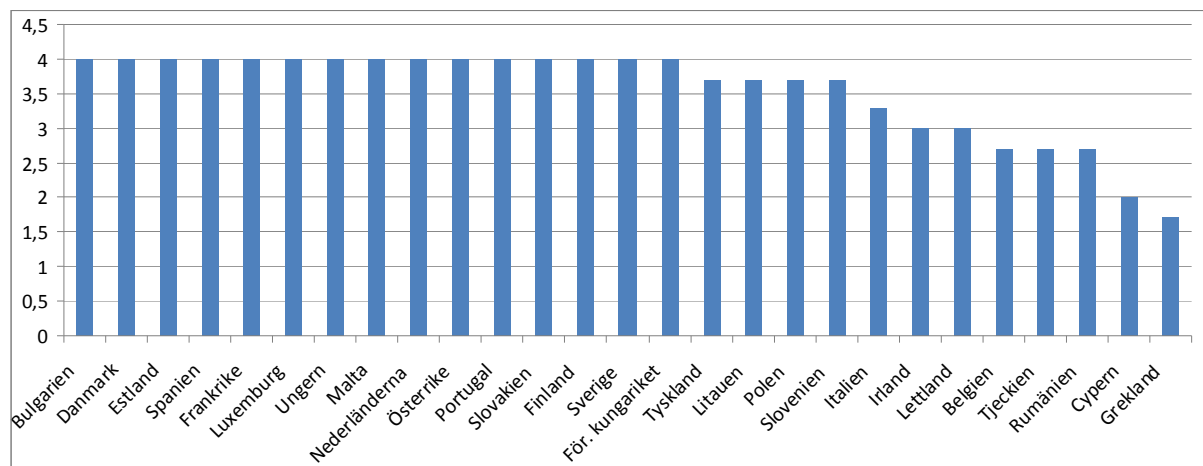
Ovanstående diagram visar att

- en stor majoritet av medlemsstaterna har ett övergripande övervakningssystem; vissa släpar dock efter eller underlåter att göra uppgifter tillgängliga,
- flera medlemsstater inte gör några regelbundna utvärderingar av domstolarnas verksamhet och att endast hälften av medlemsstaterna har fastställt kvalitetsnormer.

3.3. System för informations- och kommunikationsteknik (ICT-system) bidrar till att minska handläggningstiden och underlätta tillgången till rättslig prövning

ICT-system för registrering och hantering av mål är oundgängliga verktyg för att domstolarna ska kunna handlägga mål på ett tidseffektivt sätt, eftersom de bidrar till att förbättra domstolarnas möjligheter att handlägga mål snabbare och därmed till att minska den sammanlagda längden på förfarandena.

Diagram 13: ICT-system för registrering och hantering av mål (viktad indikator – min=0, max=4)²³ (källa: Cepej-undersökningen)

- Diagrammet ovan visar att det stora flertalet medlemsstater har ett väl utvecklat system för registrering och hantering av mål. I flera medlemsstater släpar dock utvecklingen efter.

ICT-system för kommunikation mellan domstolar och parter (t.ex. ingivande av krav på elektronisk väg) kan bidra till att minska tidsutdräkten och kostnaderna för medborgare och företag genom att underlätta tillgången till rättslig prövning. ICT-system spelar också en viktig roll i det gränsöverskridande samarbetet mellan rättsliga myndigheter och underlättar därmed genomförandet av EU-lagstiftning.

²³

Diagram 13 och 14 visar sammansatta indikatorer från flera ICT-indikatorer som var och en mäter tillgången till sådana system på en skala från 0 till 4 (0 = tillgängliga i 0 % av domstolarna; 4 = tillgängliga i 100 % av domstolarna).

Diagram 14: Elektronisk kommunikation mellan domstolar och parter (viktad indikator – min=0, max=4)
(källa: Cepej-undersökningen)

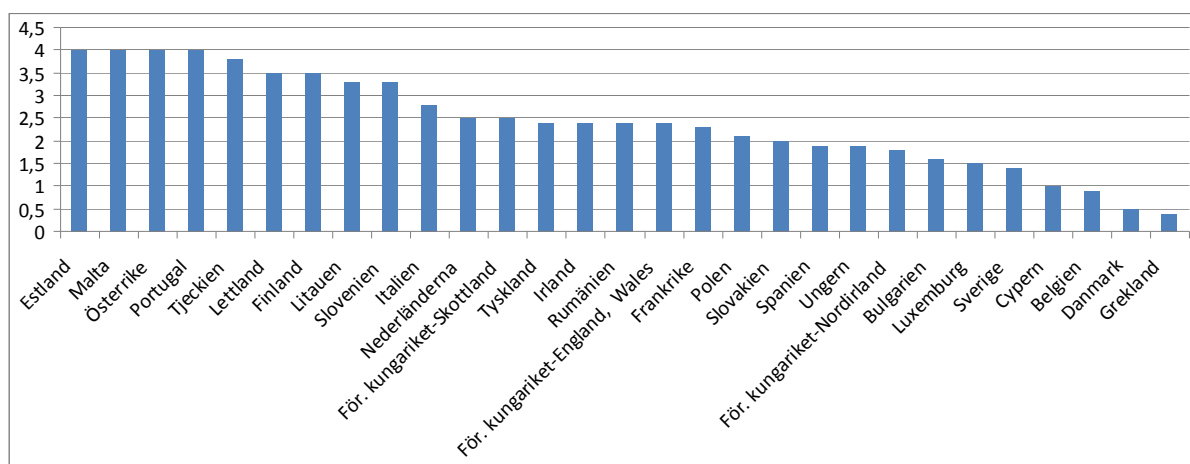
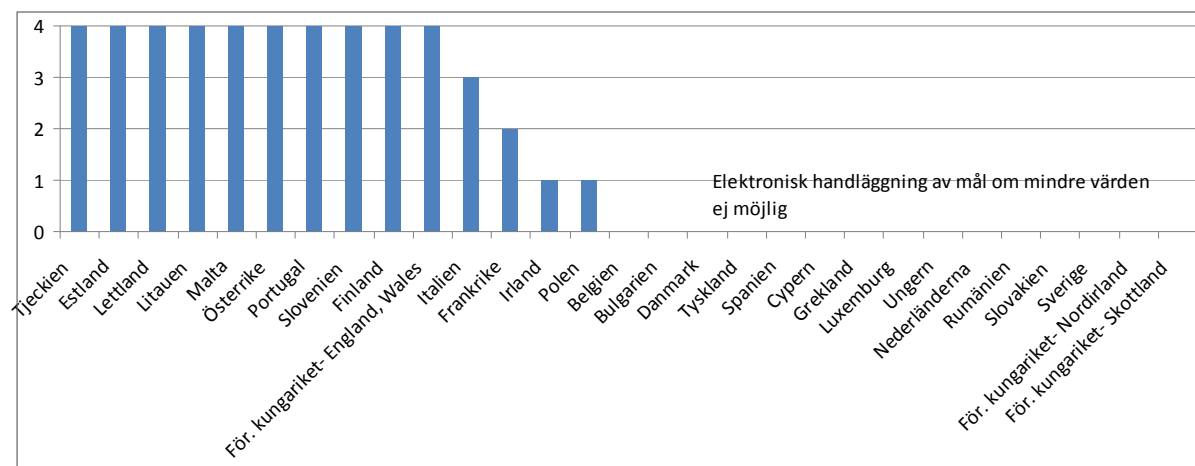

Diagram 15: Elektronisk handläggning av mål om mindre värden* (0 = tillgänglig i 0 % av domstolarna; 4 = tillgänglig i 100 % av domstolarna) (källa: Cepej-undersökningen)

* Begreppet "mål om mindre värden" syftar på tvistemål där fordrans värde mätt i pengar är relativt lågt (taket varierar mellan medlemsstaterna).

Diagram 16: Elektronisk handläggning i mål om obestridda fordringar (0 = tillgänglig i 0 % av domstolarna; 4 = tillgänglig i 100 % av domstolarna) (källa: Cepej-undersökningen)

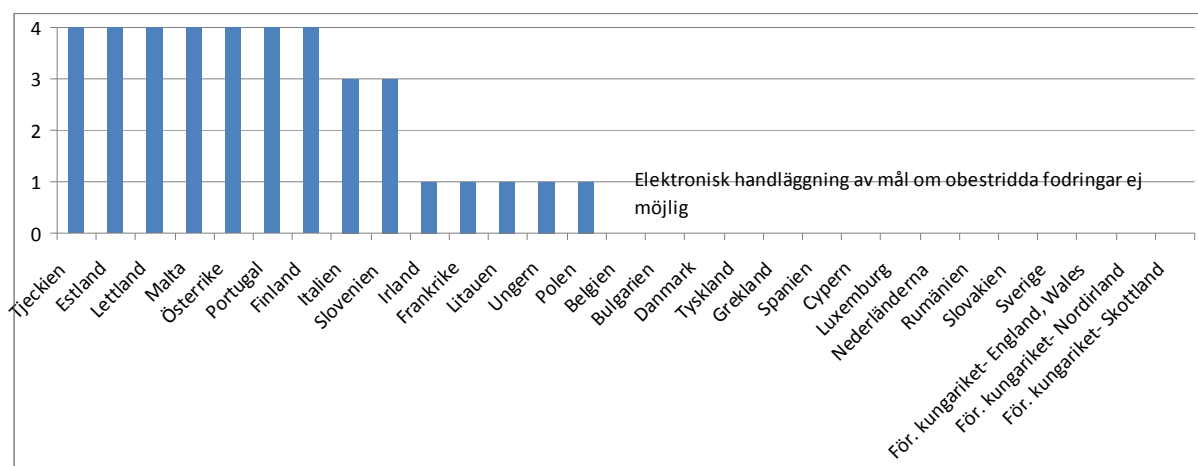
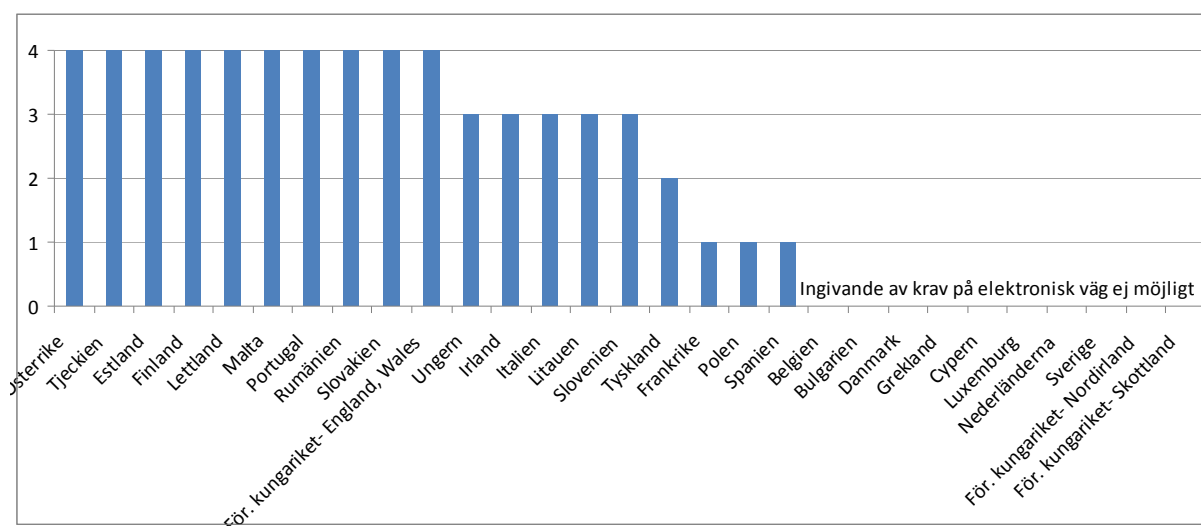

Diagram 17: Elektroniskt ingivande av krav (0 = tillgängligt i 0 % av domstolarna; 4 = tillgängligt i 100 % av domstolarna) (källa: Cepej-undersökningen)

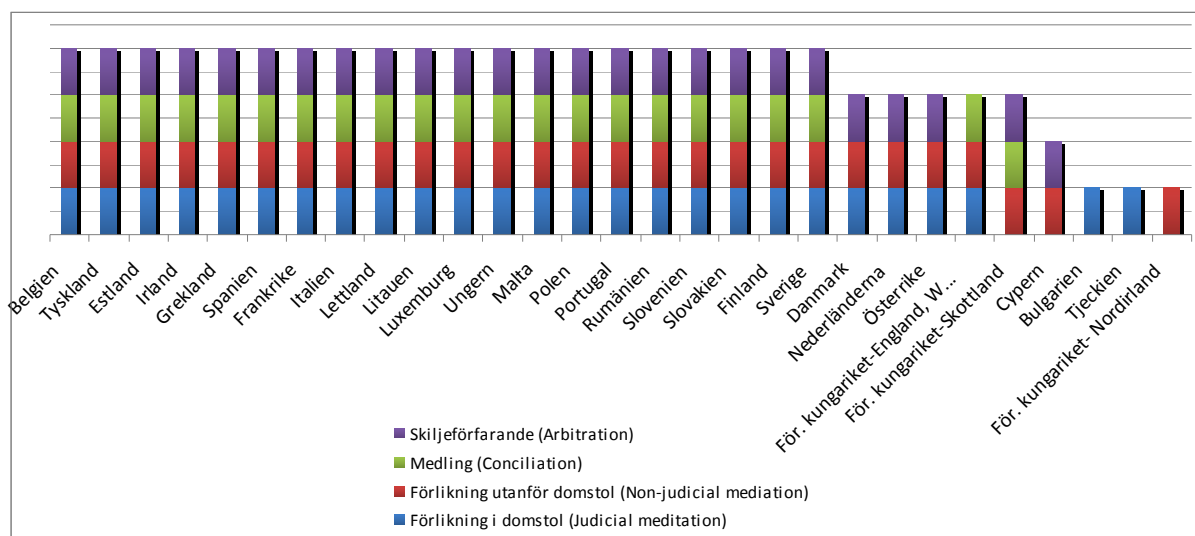

- **Diagrammen ovan visar på stora skillnader mellan medlemsstaterna när det gäller utveckling av ICT-system för informationsutbyte mellan domstolar och parter.**

3.4. Metoder för alternativ tvistlösning bidrar till att minska domstolarnas arbetsbelastning

Fungerande medling och andra metoder för alternativ tvistlösning gör det möjligt för parterna att nå en snabb lösning av tvisten på frivillig grund och ger förutsättningar att minska antalet pågående mål, och kan således ha en positiv inverkan på domstolarnas arbetsbelastning. Detta ger domstolarna bättre förutsättningar att hålla rimliga handläggningstider. Högkvalitativa metoder för alternativ tvistlösning kan vara ett trovärdigt alternativ till traditionella domstolsförfaranden och bidra till en kultur av att lösa tvister i godo.

Diagram 18: Tillgång till metoder för alternativ tvistlösning (källa: Cepej-undersökningen)

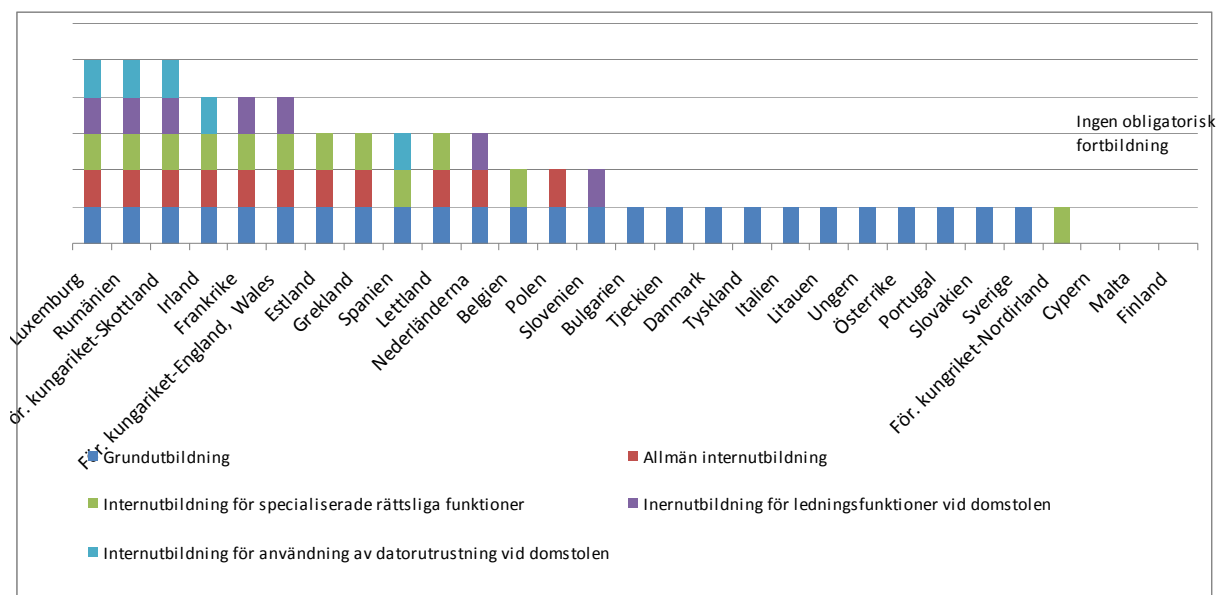

- Diagrammet ovan visar att metoder för alternativ tvistlösning finns tillgängliga i nästan alla medlemsstater, men ofta saknas uppgifter om i vilken mån de kommer till användning i affärstvister.
- Medlemsstaterna bör uppmuntra tillgången till och kvaliteten på förlikning och andra metoder för alternativ tvistlösning.

3.5. Främjande av utbildning av domare kan bidra till att göra rättskipningen mer effektiv

Utbildningsstrategier kan vara en del av domarkårens kvalitetsstandarder. Grundläggande och fortlöpande utbildning är en viktig faktor för att upprätthålla eller öka domtolspersonalens kunskaper och färdigheter. Utbildning är särskilt viktig om man ser till den fortsatta utvecklingen av nationell lagstiftning och EU-lagstiftning, det ökade trycket att uppfylla slutanvändarnas förväntningar och trenden mot en professionell förvaltning inom domstolsväsendet. Även om frivillig utbildning för domare är normal praxis i vissa medlemsstater, signalerar införandet av obligatorisk domarfortbildning att det finns en uttrycklig vilja att se till att domare alltid har de kunskaper och kvalifikationer som krävs.

Diagram 19: Obligatorisk fortbildning för domare (källa: 2012 års Cepej-rapport)²⁴

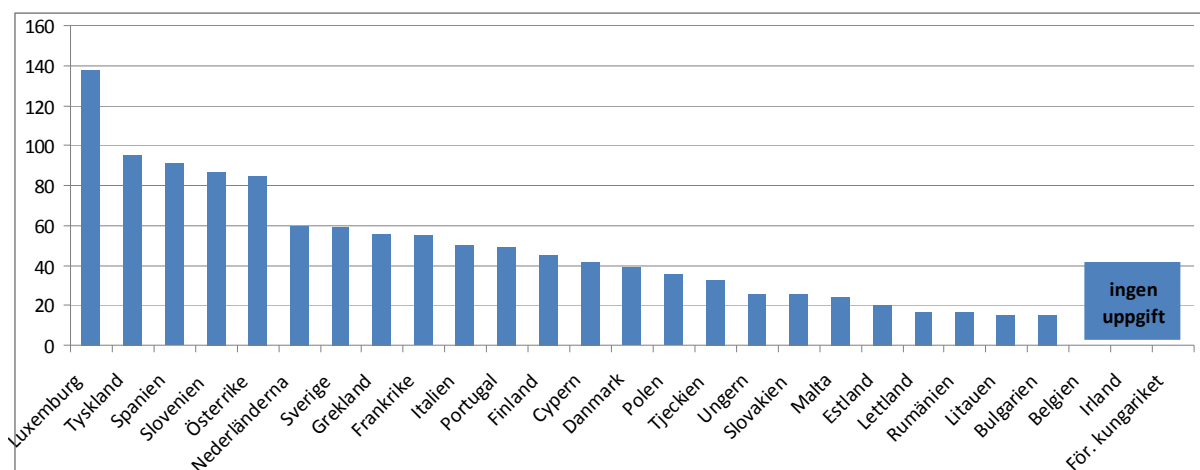

- **Diagrammet ovan visar att strategierna för obligatorisk fortbildning för domare varierar kraftigt mellan medlemsstaterna.**

3.6. Resurser

För att garantera ett nationellt domstolsväsens kvalitet, oberoende och effektivitet krävs tillräckliga ekonomiska resurser och personalresurser, med hänsyn till olika rättstraditioner. I detta sammanhang kan uppgifterna också påverkas av ett rättssystem som kontradiktoriska eller inkvisitoriska natur. Investeringar i ett välorganiserat domstolsväsen kan ge ett viktigt bidrag till hållbar tillväxt.

Diagram 20: Budget för domstolar* (i euro per invånare) (källa: Cepej-undersökningen)

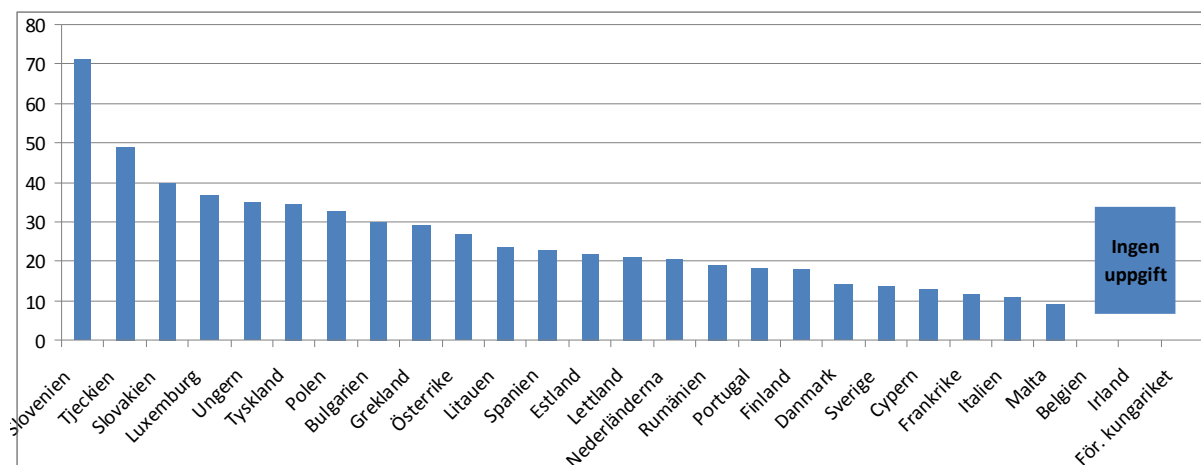
* Den årliga godkända (inte faktiskt genomförda) offentliga budget som anslagits för alla domstolar (tvistemåls- och brottmålsdomstolar, exklusive åklagarmyndighet och rättshjälp), oavsett varifrån anslagen kommer. För EU-medlemsstater vars årliga godkända budget för alla domstolar inte kan särskiljas från anslagen till åklagarväsendet

²⁴

De tre medlemsstaterna till höger i diagrammet har ingen obligatorisk fortbildning för domare.

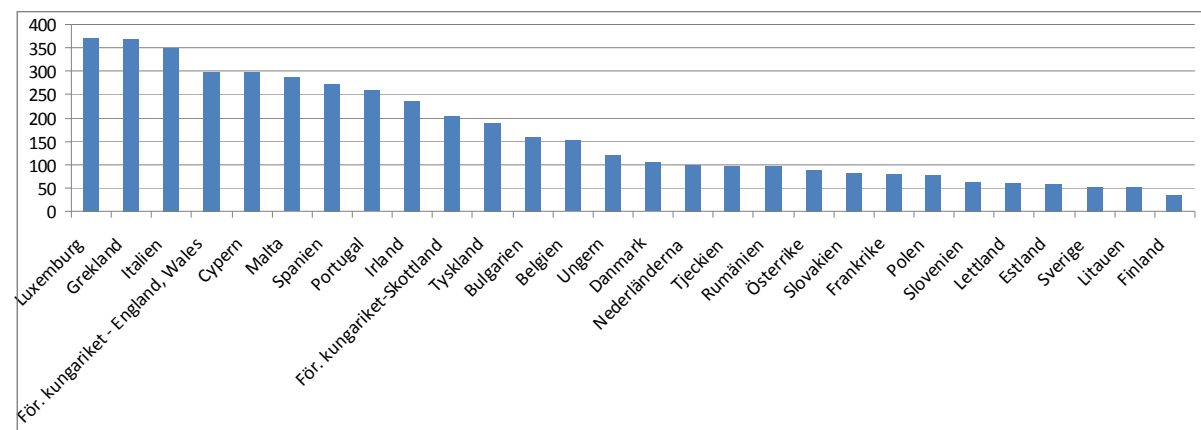
(BE, DE, ES, EL, FR, LU, AT), visar diagrammet det totala beloppet (för BE, ES och AT omfattar beloppet även rättshjälp). I tillämpliga fall omfattar den samlade godkända budget som anslagits för alla domstolar såväl den nationella budgeten som budgeten på regional eller federal nivå.

Diagram 21: Antal domare* (per 100 000 invånare) (källa: Cepej-undersökningen)

* Kategorin utgörs av domare som arbetar heltid samt, i förekommande fall, sådana domstolsjämstämman (Rechtspfleger/court clerks) som har befogenhet att meddela beslut och/eller domar på egen hand.

Diagram 22: Antal advokater* (per 100 000 invånare) (källa: Cepej-undersökningen)

* En advokat är en person som är kvalificerad och auktoriserad enligt nationell lagstiftning att föra talan och agera på sin klients vägnar, praktisera som advokat, uppträda inför domstol och råda och företräda sin klient i rättsliga angelägenheter (rekommendation Rec(2000)21 från Europarådets ministerkommitté om friheten att utöva advokattyrket).

- Diagrammen ovan visar olika synsätt på frågan om ekonomiska resurser och personalresurser i domstolsväsendet, också mellan medlemsstater med likartade handläggningstider av mål.

3.7. Skillnader i uppfattningen av oberoende

I vilken utsträckning domstolsväsendet uppfattas som oberoende är också en tillväxtpåverkande faktor. Eftersom oberoende domstolar är en garanti för förutsebarhet, säkerhet, rättvisa och stabilitet i det rättssystem som företagen verkar i, kan en uppfattad brist på oberoende avskräcka från investeringar. Som generell regel gäller att det inte räcker med att rättvisa skipas, utan

rättskipningen måste kunna iakttas med egna ögon. Domstolsväsendets oberoende är också ett krav som kan härledas ur rätten till ett effektivt rättsmedel i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna.

Diagram 23: Domstolsväsendets oberoende (uppfattning – ju högre värde desto högre uppfattning)
(källa: Världsekonomet forum)²⁵

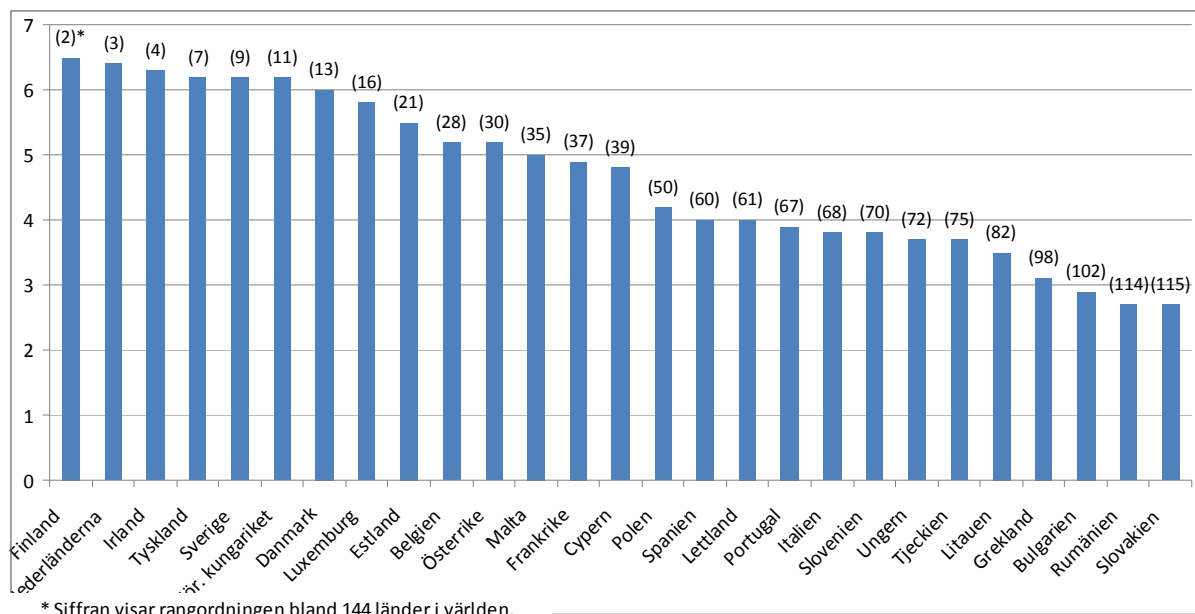
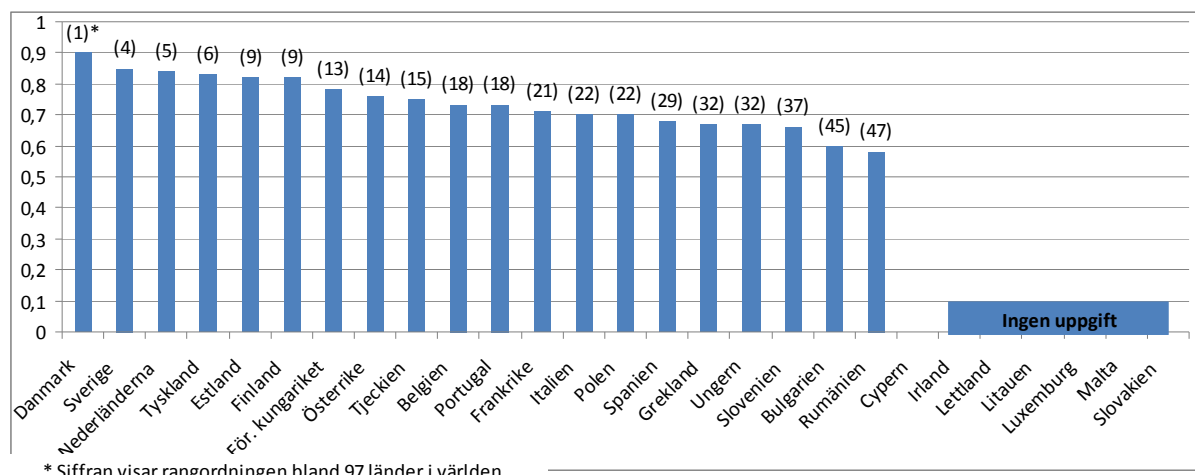

Diagram 24: Domstolsväsendets oberoende på civilrättens område (uppfattning – ju högre värde desto högre uppfattning)
(källa: World Justice Project)

- Även om flera medlemsstater ligger bland de 10 främsta i världen när det gäller i vilken mån domstolarna uppfattas som oberoende, visar diagrammen ovan att företag som är slutanvändare i domstolsväsendet har ett relativt lågt förtroende för domstolarnas oberoende i vissa medlemsstater. Dessa resultat förtjänar särskild uppmärksamhet och

²⁵ Enkäten besvarades av ett representativt urval av företag från alla länder och från huvudsektorena i ekonomin (jordbruk, tillverkningsindustri, annan industri än tillverkningsindustri samt tjänster).

en mer djupgående analys av varför det finns en brist på förtroende för situationen i vissa medlemsstater.

4. UPPFÖLJNING AV RESULTATEN I 2013 ÅRS RESULTATTAVLA

4.1. Uppföljning i samband med reformer av domstolsväsendet i medlemsstaterna

De viktigaste resultaten i 2013 års resultattavla understryker de prioriterade områden som behöver bli föremål för åtgärder. Kommissionen kommer att omsätta dessa prioriteringar i följande åtgärder:

- De problem som konstaterats i resultattavlan kommer att beaktas vid förberedelserna av den kommande landspecifika analysen av den europeiska planeringsterminen för 2013. De kommer också att fungera som vägledning för arbetet med de ekonomiska anpassningsprogrammen.
- Kommissionen har föreslagit att regionala utvecklings- och socialfonder ska finnas tillgängliga för reformer av domstolsväsendena i nästa fleråriga budgetram.

4.2. Åtgärder mot bristen på data

Erfarenheterna från 2013 års resultattavla avslöjar svårigheter med att samla in tillförlitliga och jämförbara data. Uppgifternas jämförbarhet är en utmaning då de nationella rättsväsendena och förfarandena uppvisar betydande variationer och vissa medlemsstater inte använder standarddefinitioner för övervakning av data.

Trots ett bra EU-genomsnitt när det gäller övervakningssystem, sker vissa medlemsstaters insamling av data på ett sätt som inte medger en objektiv utvärdering och jämförelse med andra medlemsstater. Utöver svårigheterna att få fram jämförbara uppgifter, finns det vissa uppgifter som saknas för nästa alla medlemsstater. Det gäller uppgifter om exempelvis rättegångskostnader, interimistiska åtgärder, medling och verkställighetsförfaranden.

Med hänsyn till hur viktiga väl fungerande nationella domstolsväsen är för att uppnå unionens mål bör alla medlemsstater prioritera insamling av opartiska, tillförlitliga, objektiva och jämförbara uppgifter och göra dessa tillgängliga på ett sätt som stödjer arbetet med resultattavlan. Medlemsstaterna och de nationella domstolsväsendena har ett ömsesidigt intresse av att utveckla insamlingen av sådana uppgifter för att bättre kunna definiera strategierna på området.

Här har Cepej en särskilt viktig roll och kommissionen vill understryka vikten av att alla medlemsstater samarbetar fullt ut med Cepej vid insamlingen av uppgifter.

Kommissionen kommer också att undersöka metoder för att förbättra insamlingen av uppgifter, särskilt genom att

- använda riktade fältundersökningar om hur domstolsväsendena fungerar i praktiken vid tillämpning av viss EU-lagstiftning av betydelse för tillväxten samt kvalitativa Eurobarometer-undersökningar för att samla in synpunkter från rättstillämpare och olika slutanvändare,
- tillsammans med nätverken av domare och rättsliga myndigheter undersöka hur kvaliteten på och tillgängligheten av jämförbara uppgifter kan förbättras på nationell nivå, också när det gäller domstolsväsendets strukturella oberoende,
- tillsammans med Eurostat utforska hur man kan förbättra insamlingen av uppgifter för de viktigare indikatorerna.

4.3. Ytterligare steg

Domstolsväsendenas kvalitet, oberoende och effektivitet är viktiga strukturella faktorer för hållbar tillväxt och social stabilitet i alla medlemsstater och grundläggande för ett effektivt genomförande av EU-lagstiftning. På grundval av denna resultattavla uppmanar kommissionen medlemsstaterna, Europaparlamentet²⁶ och alla berörda parter att inleda en öppen dialog och ett konstruktivt samarbete för en fortsatt förbättring av de nationella domstolsväsendena i EU inom ramen för den europeiska terminen, EU:s tillväxtstrategi Europa 2020, arbetet med att stärka den inre marknaden och EU:s agenda för medborgarna.

Längre fram planerar kommissionen att lansera en bredare diskussion om domstolsväsendets roll i EU. Den 21 och 22 november 2013 organiseras *Assises de la justice*, en konferens på hög nivå som kommer att samla höga beslutsfattare på såväl europeisk som nationell nivå, domare från de högsta domstolarna och andra domstolar samt företrädare för rättsliga myndigheter, grupper av rättstillämpare och andra berörda parter. Sådana gemensamma överväganden är helt nödvändiga om vi ska kunna utveckla ett verkligt europeiskt område med rättvisa som uppfyller medborgarnas förväntningar och bidrar till en hållbar tillväxt på grundval av rättsstatsprincipen och andra värden som Europeiska unionen vilar på.

²⁶ Särskilt utskottet för rättsliga frågor (JURI), utskottet för medborgerliga fri- och rättigheter samt rättsliga och inrikes frågor (LIBE) och utskottet för ekonomi och valutafrågor (ECON).